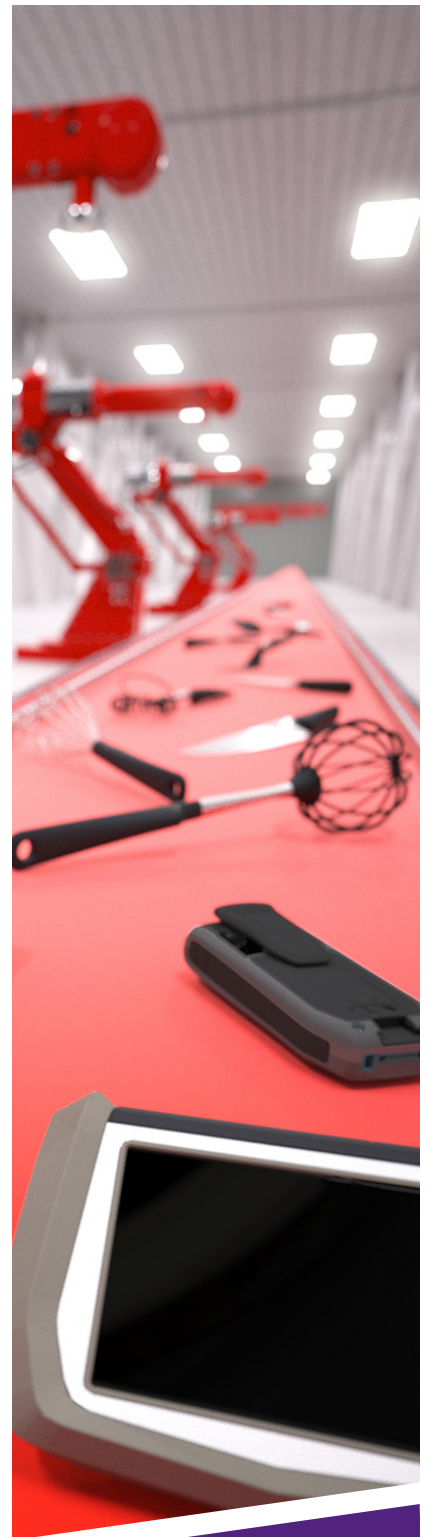

INVESTERINGS SIGNALEN

Juni 2015

INNEHÅLL

Sammanfattning	2
Om Investeringssignalen	3
Inledning	4
Utvecklingen för arkitekt- och teknikkonsultföretagen	9
Utvecklingen för industrikonsulterna	17
Sysselsättningsläget	22
Regional statistik	23
Kommande rapporter	34
Kontakt	34

SAMMANFATTNING

Teknikkonsultbranschen har medvind – prisutvecklingen största utmaningen

Svenska Teknik&Designföretagens medlemmar sänder i den senaste medlemsundersökningen signaler om en bransch i medvind.

Arkitekt-, teknikkonsult- och industrikonsultföretagen hade alla ett förbättrat orderläge jämfört med i januari. Förväntningarna är också att orderingsgången fortsätter att förbättras under året. Samtidigt bekräftade de medverkande företagen att prisutvecklingen och kompetensförsörjningen är de största utmaningarna för branschens utveckling. Två av tre företag uppgav att svårigheten att få rätt arvode för rätt kompetens är den största utmaningen för företagets tillväxt. Tre av fyra företag svarade att det är svårt att rekrytera den kompetens man behöver. Så, även om branschen befinner sig i en god fas så kvarstår utmaningarna.

Bostadsinvesteringarna och lokalinvesteringarna har drivit upp farten i byggsektorn under de senaste två åren. Detta har givetvis gynnat teknikkonsulterna inom bygg och anläggning samt arkitektföretagen, som fått fullt upp. Den utvecklingen ser också ut att hålla i sig. De rapporterar om fortsatt tilltagande orderingsgång på de delsektorerna. Samtidigt ökar uppdragen på infrastrukturområdet. Så för företagen inom bygg och anläggning ser det onekligen ljus ut, sett till uppdragsvolymer i alla fall.

Industrikonsulternas tillvaro är något mer konjunkturkänslig och beroende av utvecklingen i omvärlden. Även de sänder positiva signaler, återhämtningen fortsätter. Efterfrågan på hemmamarknaden ökar och det finns indikationer på att ekonomin på flera av Sveriges viktigaste exportmarknader, i första hand, stabiliseras. Industrikonsulterna har varit inne i en återhämtningsfas under en längre tid, och registrerade för sjätte raka undersökningen ett förbättrat orderläge jämfört med föregående mätning.

Den starka utvecklingen i branschen återspeglas förstas även på rekryteringsbehoven. 71 % av de medverkande företagen uppgav att de behöver rekrytera framöver.

1 % av de medverkande företagen trodde att personalstyrkan skulle minska under perioden till december. Med det stora kompetensbehovet blir kompetensbristen allt tydligare. Branschen närmar sig ett läge där alla företag vill rekrytera men inte finner den kompetens de behöver. Detta driver dels upp lönekostnaderna och dels skapar det flaskhalsar som bromsar tillväxten och produktivitetsökningarna i branschen. Samtidigt står prisutvecklingen, i princip, stilla. Genomsnittsarvodena har ökat med mellan 1,5 % och 4 % sedan början av 2012. Lönekostnaderna har ökat med minst 10 % under samma period. Den ekvationen är branschens största utmaning, nu och framöver!

Optimismen i branschen är utbredd över landet, men det finns regionala skillnader. Starkast utveckling väntas i storstadsregionerna. Svagast tilltro till orderingsgången utvecklades i övre och nedre Norrland, västra Svealand och östra Götaland. Samtliga regioner uppvisade dock ett stort rekryteringsbehov. Detta indikerar att det ändå ser relativt positivt ut i alla delar av landet och att de mer dämpade förväntningarna på orderingsgången inte ska tolkas som några större orosmoln.

OM INVESTERINGSSIGNALEN

Investeringsignalen är Svenska Teknik&Designföretagens återkommande marknadsundersökning bland arkitektföretag, konsultföretag med bygg- och anläggningsverksamhet samt industrikonsulter. Den redovisar aktuell information om beläggning samt förväntningar på framtida orderläge och personalbehov. Företagen arbetar tidigt i investeringscykeln. I genomsnitt sker deras utrednings- och projekteringsinsats 12–18 månader före byggstart eller en industriell investering. Konsultföretagens unika position i investeringsprocessen innebär att marknadsundersökningen ger en tidig och tillförlitlig signal om förändringar i investeringsvolymen för t ex bostäder, infrastruktur samt industrins maskiner och processer.

Investeringssignalen mäter regelbundet branschens marknadssituation och publiceras tre gånger per år. Undersökningen baseras på ett representativt urval av branschföretag där merparten är STD-företagens medlemmar. Publikationen syftar till att öka kunskapen om branschen och att informera om dess marknadssituation och därmed ge såväl branschföretag som övriga intressenter bättre beredskap inför marknadsförändringar.

Verksamhet

Branschen delas in i arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultföretag. De två förstnämnda kategorierna utreder, projekterar och projektleder byggrelaterade investeringar i vid bemärkelse. Industrikonsultföretagen – eller något mer tydligt industriteknikkonsultföretagen – utreder och projekterar industrins tillverkningsprocesser och utvecklar industrins produkter. Arkitekt- och teknikonsultföretagen som projekterar alla slags byggnader och anläggningar, är de som projekterar fabriksbyggnaden medan industrikonsulten däremot tar sig an tillverkningsprocessen och/eller utvecklar de produkter som ska tillverkas.

Om branschen

Arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultbranschen utreder, projekterar och deltar i utvecklingen av fasta investeringar och produkter för ca 380 miljarder kronor i år. Sektorn påverkar därmed utvecklingen av omkring 10 % av Sveriges BNP, som under 2014 blev ca 3 900 miljarder kronor.

Branschens företag är i väsentlig omfattning verksamma i inledningen av investeringscykeln. Branschens utveckling och förväntningar om framtida marknadsläge ger därför en tidig och tillförlitlig signal om hur en betydande del av BNP kommer att utvecklas under det kommande året.

Om diagrammen

Orderstocksindex räknas fram genom en vägning mellan inineliggande orderstock per anställd och beläggningsgraden om 2, 3, 6 och 12 månader.

Konfidenskurvorna visar skillnaden mellan procentandelen av företagen som angivit en positiv förväntan på orderstockens utveckling och de som angivit en negativ förväntan. Om exempelvis 60 % förväntar sig en förbättrad utveckling, 20 % förväntar sig en försämrad utveckling (och övriga 20 % förväntar sig en oförändrad bild) blir nettotalet + 40.

Diagrammen över prisbildens utveckling och förväntan på personalstyrkans utveckling redovisar också netttotal och beräknas på samma sätt som konfidenstalen.

Om denna undersökning

Mätdatumet för denna undersökning är den 1 maj 2015. 122 medlemsföretag, med sammanlagt 22 000 anställda i Sverige, har deltagit i marknadsundersökningen. Svaren har samlats in under maj månad. Ett stort tack till alla er som medverkat!

122 medlems-
företag

22 000 anställda
i Sverige

INLEDNING

I den här undersökningen, genomförd under maj månad, sänder Svenska Teknik&Designföretagens medlemmar fortsatta signaler om en bransch i medvind. Orderläget var bättre för alla tre verksamhetsområdena i maj jämfört med i januari, och orderingsgången väntas fortsätta att öka under året.

Debiteringsgraderna har även de fortsatt att öka under året. Lönsamheten följer också med och ser ut att bli bättre jämfört med under 2014. Branschens utmaningar är desamma som tidigare: kompetensförsörjningen och prisutvecklingen. Två av tre företag (67 %) uppgav i undersökningen att svårigheten att få rätt arvode för rätt kompetens är de största utmaningen för företagets tillväxt. Därefter följde för låga vinstmarginaler, med 37 %, och kompetensbrist, med 35 %, som de största utmaningarna för tillväxt. 75 % av företagen uppgav också att det är svårt att rekrytera många kompetenser,

även om dessa går att finna. Så, utvecklingen går åt rätt håll när det gäller orderingsgången, men det finns stora utmaningar framöver, både för branschen som helhet och för det enskilda företaget. För tillfället utgör kompetensbristen en flaskhals som bromsar produktivitetens utvecklingen. Prisutvecklingen står i princip stilla och debiteringsgraderna slår i taket. Investeringarna i forskning och utveckling ligger på 2-4 % av företagets omsättning. För bibehållen innovationsförmåga skulle de troligtvis behöva öka. Den ekvationen kan bli svår att lösa.

Investeringar inom sektorn

Tabellen nedan visar investeringarna inom sektorn under 2013 och 2014 samt prognoser för investeringsutvecklingen under 2015 och 2016. Bygginvesteringarna ökade med 16 % under 2014, jämfört med 2013. Det är framförallt bostadsinvesteringarna som ökat, med 22 %, men även lokal- samt infrastruktur och anläggningsinvesteringarna ökade ordentligt. Industrins investeringar i byggnader ökade också, med 5 %. Däremot minskade industrins investeringar i maskiner och utrustning. De väntas dock öka igen under 2015 och 2016 med några procent per år, men det är långt kvar till nivåerna innan finanskrisen. Under 2007 och 2008 var investeringarna knappt 60 miljarder kronor.

Bygginvesteringarna väntas öka med knappt 10 % under 2015 och det är fortfarande bostadsinvesteringarna som väntas driva på tillväxten, medan de mattas av på övriga områden under året. Sammantaget väntas bygginvesteringarna passera 400 miljarder kronor under 2015. Under 2016 väntas investeringstakten bromsa upp och landa på ett par procent totalt sett.

Teknikkonsultföretagen inom bygg, anläggning och industri samt arkitektföretagen verkar inom en sektor som beräknas göra investeringar i storleksordningen 460 miljarder kronor under 2015, vilket motsvarar mer än 10 % av Sveriges BNP, som under 2014 var 3 915 miljarder kronor.

Investeringar i Sverige					
	2013	2014		2015 p	2016p
	miljarder kr	miljarder kr	%	%	%
Bostäder	132,7	162,0	22	18	1
Lokaler	114,2	130,8	15	2	1
Industribyggnader	6,0	6,3	5	-6	0
Infrastruktur och övriga anläggningar	74,7	81,8	10	0	-1
Bygginvesteringar totalt	327,6	380,9	16	8	2
Industrins investeringar i maskiner och utrustning enligt SCB och STD-företagen	48,1	45,3	-1	3	0-3

Orderstocksindex och konfidensserie

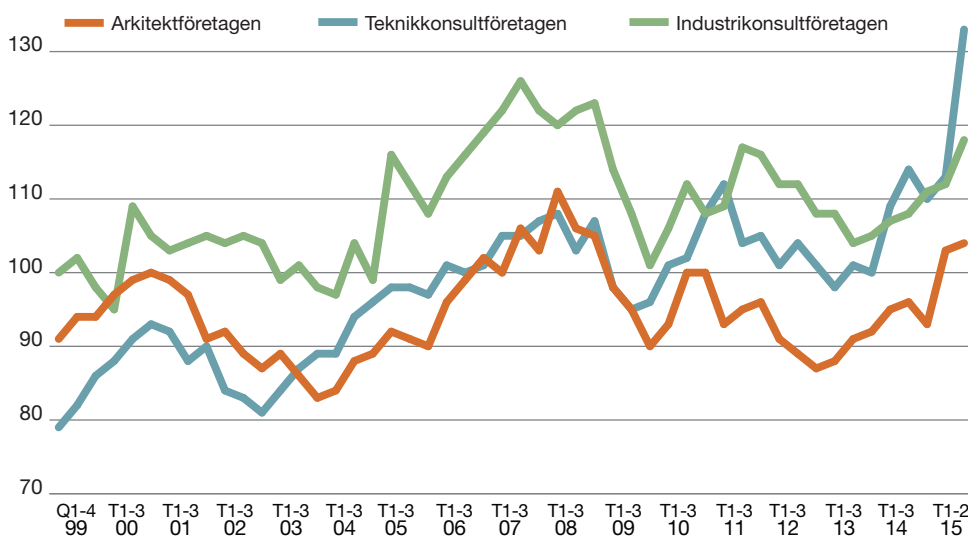
I diagrammet nedan visas utvecklingen av orderstocksindex för arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultföretagen. Orderstocksindex är framräknat genom en vägning mellan inneliggande orderstock per anställd och beläggningsgraden om 2, 3, 6 och 12 månader.

Orderstocksindex fortsatte att öka för alla tre verksamhetsområden även i den här mätningen. Arkitektföretagens orderstocksindex ökade minst, från 103 till 104. Men de befinner sig redan i en positiv trend, sedan 2013, och den här mätningen bekräftar att den positiva utvecklingen håller i sig. Arkitektföretagens orderstocksindex borde nog vara högre om man jämför det med teknikkonsulternas och industrikonsulternas siffror. Det kan ge en bild av att arkitekterna har ett väsentligt sämre orderläge än teknik- och industrikonsulterna medan det i själva verket är tvärtom. Därför ska man ta fasta på rörelserna av respektive kurva snarare än specifika nivåer. Industrikonsulterna rapporterade också om förbättrat orderläge jämfört med i januari. Order-

stocksindex ökade till 118 från 112 i januari. Det verkar som den förväntade ökade ordringången börjat ske på riktigt. Inte minst är det beläggningsgraden på längre sikt, sex och tolv månader, som ökat jämfört med i förra mätningen. Teknikkonsulternas orderstocksindex ökade mest, från 113 till 133. Inneliggande orderstock per anställd ökade markant samtidigt som beläggningsgraden om två, tre, sex och tolv månader alla ökade jämfört med den förra mätningen.

Nedan illustreras orderstocksindex utveckling över tiden. Varje enskild punkt motsvarar orderläget vid mätidpunkten. Trenden ser helt klart positiv ut. Tolkar man in andra signaler, som rekryteringsbehov eller förväntningar på orderlägets utveckling, så förstärks den bilden. Branschen befinner sig i, eller är på väg mot, en högkonjunktur, ordermässigt, beroende på verksamhetsområde.

Utveckling orderstocksindex

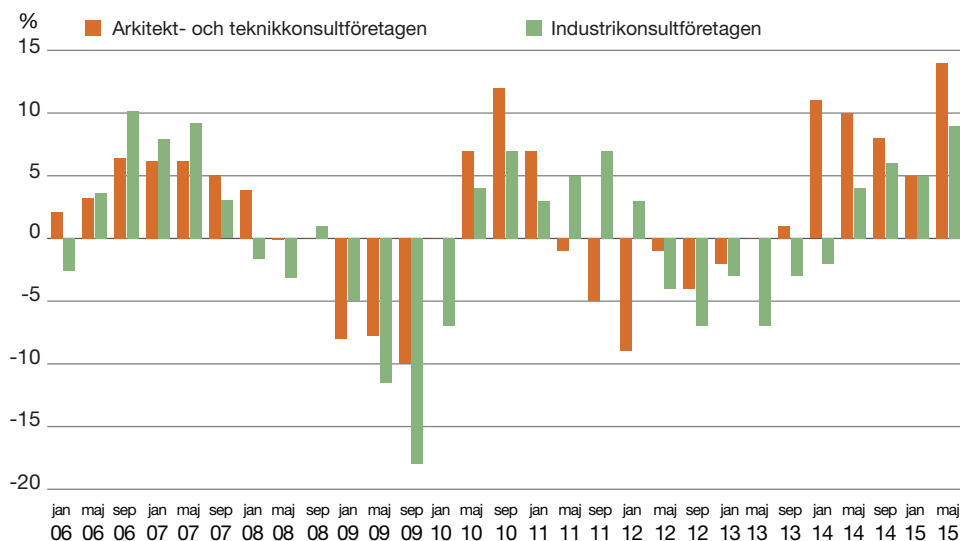

Orderstocksutveckling för arkitekt-, teknikonsult- och industrikonsultföretag.

I diagrammet nedan jämförs orderstocksindex med motsvarande period föregående år. Där framgår tydligt att branschen befinner sig i en positiv fas, sett över tiden. Orderläget i maj i år var klart bättre än vid samma tidpunkt förra året. Arkitekt- och teknik konsulternas gemensamma orderstocksindex var 14 % bättre, och industrikonsulternas index var 9 % bättre, jämfört med i maj 2014. Faktum är att alla tre verksamhetsområdena registrerade de högsta indexnoteringarna på många år. Antingen närmar de sig nivåerna som registrerades innan finanskrisen 2008 eller så registrerades det högsta

orderstocksindexet hittills; teknik konsulternas notering på 133 är den högst uppmätta hittills. Utöver att detta ger en bild av en bransch som går på full fart så kan det också vara ett tecken på kompetensbristen i branschen. Med tanke på att orderstocken mäter inliggande orderstock per anställd och i beläggning om två, tre, sex och tolv månader, så kan man också tolka det höga indexet som att det finns utrymme för många fler i branschen, om det gick att finna. Befintlig personal får hantera den stora ordervolymen med att ytterligare öka beläggningsgraderna.

Procentuell utveckling av orderstocksindex jämfört med samma period året innan

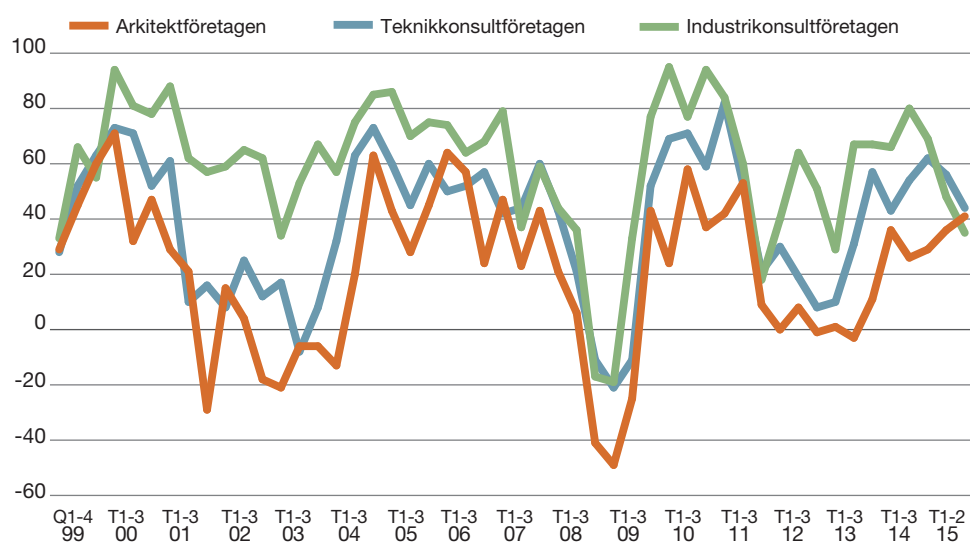

Orderstocksutveckling för arkitekt- och teknik konsultföretag respektive industrikonsultföretag. Avser förändring av orderstocksindex i procent jämfört med samma period förra året.

Konfidensindikatorn visar på fortsatt optimism även framöver, om än på lite lägre nivåer än tidigare för teknik- och industrikonsulterna. Arkitekternas konfidenskurva fortsätter att stiga, vilket indikerar att allt fler tror på en förbättrad orderingång. Arkitekternas konfidensnetttotal var +41 (51-10) i maj, mot +36 (36-0) i förra mätningen. Andelen positiva har ökat och passerat 50 %, men samtidigt har andelen företag

med negativa förväntningar ökat. Från inga alls i januari till vart tionde företag i majmätningen. Teknikkonsulternas konfidensnetttotal var +44 (48-4), vilket är något lägre än vid förra mätningen då det var +56 (56-0). Industrikonsulternas konfidensnetttotal var +35 (46-11) i maj, mot +48 (52-4) i januari.

Konfidensserie – orderläget om 6 månader

Konfidensserie, förväntningar på orderläget om 6 månader.

Det är lite större spridning på förväntningarna i den här mätningen och fler företag har negativa förväntningar på orderlägets utveckling. Samtidigt är konfidensnettotalen relativt höga, ungefär hälften av företagen tror att orderläget fortsätter att förbättras. Väldigt få tror att det kommer att försämrans. Så, den sammantagna bilden är en bransch som ser optimistiskt på framtiden och som befinner sig i en högkonjunktur eller i en återhämtningsfas.

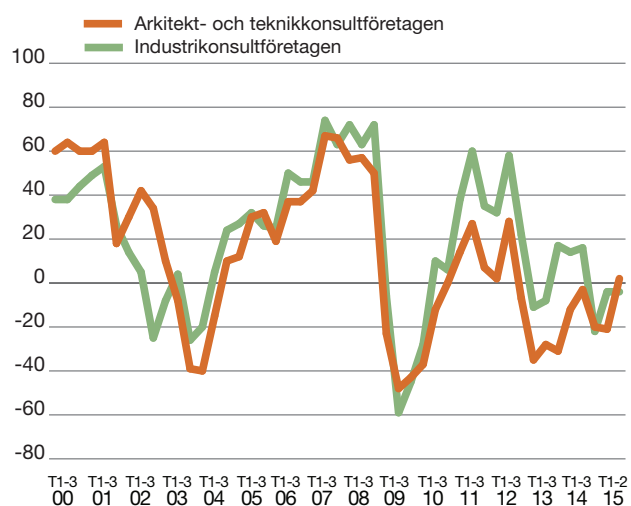
Prisbildens utveckling

Trots den relativt goda beläggningen inom sektorn så är prisutvecklingen fortsatt svag. Av de 110 företagen som svarade på frågan om hur prisutvecklingen varit sedan i januari svarade 22 att de höjt sina genomsnittsarvoden. Lika många, 22 företag, sade att de sänkt sina genomsnittsarvoden. 20 % av de svarande har alltså höjt sina priser och lika många har sänkt dem. Det är visserligen bättre än vid förra mätningen, då endast 8 % hade höjt priserna och 25 % hade sänkt dem, men det går långsamt. Dessutom visar detta endast en bild av prisutvecklingen: hur många som höjt respektive sänkt sina arvoden. Om man tittar på genomsnittsarvodena bland de medverkande företagen i undersökningen, vägt på respektive företags storlek, får man en annan bild av prisutvecklingen. Den bilden säger i den här mätningen att genomsnittsarvodena för arkitektföretagen sjunkit sedan i januari och ökat en aning för teknik konsulterna, medan de är oförändrade för industrikonsulterna.

Genomsnittsarvodena har ökat marginellt under perioden 2011-2015. För teknik konsulterna är ökningen 1,5 %, arkitekterna 4,5 % och industrikonsulterna 2,7 %. Jämför man detta med hur lönekostnaderna ökat under samma period ser man att de ökat med nära 11 %. Tar man genomsnittslönen för anställda i STD-företagens

I diagrammet nedan illustreras företagens uppfattning om prisbildens utveckling över tiden. Här redovisas arkitekter och teknik konsulter gemensamt. Trenden går åt rätt håll, men långsamt.

Prisbildens utveckling – netttotal

Prisbildens utveckling sedan senaste mätningen. Anger nettotalet.

medlemsföretag så har den ökat med 34 % mellan 2004 och 2015. Priserna har under perioden ökat med runt 10-15 %, på sin höjd. Under de senaste tio åren, och i synnerhet de senaste fem åren, har debiteringsgraderna successivt ökat. Nu ligger man nära maxgränsen. Sedan måste prisnivåerna höjas för att man ska kunna behålla en lönsamhet i branschen.

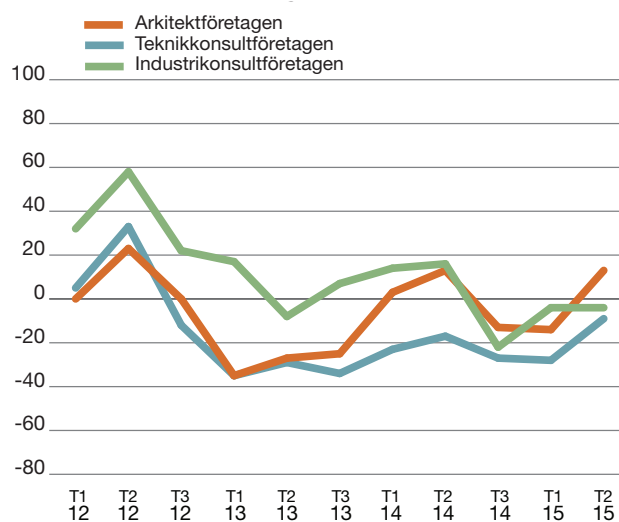
Bland arkitektföretagen rapporterade 26 % om höjda priser och 13 % om sänkta priser, vilket ger nettotalet +13 (26-13). Mätningen av genomsnittsarvodena visar också att de sjunkit sedan i januari. De har ökat med 0,4 % sedan samma period förra året.

Bland teknik konsulterna svarade 18 % om höjda priser och 27 % om sänkta priser, vilket ger nettotalet -9 (18-27). Mätningen av genomsnittsarvodena visar att de ökat en aning sedan i januari. De har ökat med 3,0 % sedan samma period förra året.

Bland industrikonsulterna svarade 15 % om höjda priser och 19 % om sänkta priser, vilket ger nettotalet -4 (15-19). Mätningen av genomsnittsarvodena visar att de i princip är oförändrade sedan i januari. De har ökat med 0,1 % sedan samma period förra året.

I diagrammet nedan redovisas alla tre verksamhetsområden separat; industrikonsulter, teknik konsulter och arkitektföretag.

Prisbildens utveckling – netttotal

Prisbildens utveckling sedan senaste mätningen. Anger nettotalet.

UTVECKLINGEN FÖR ARKITEKT- OCH TEKNIKKONSULTFÖRETAGEN

Arkitektföretagens goda trend håller i sig, tack vare den starka byggsektorn, och teknikkonsulternas orderläge har även det förbättrats avsevärt under våren.

Teknikkonsulterna och, inte minst arkitektföretagen, har givetvis gynnats av de ökade bygginvesteringarna. Där är det bostadsinvesteringarna som varit drivkraften, som ett resultat av den höga efterfrågan på bostäder och allmänt positiva syn på den egna ekonomin. Byggssektorns investeringar fortsätter att öka ordentligt även under innevarande år, men väntas mattas av under

2016. Det är alltjämt bostadsinvesteringarna som väntas bidra till en sammantagen investeringsökning på ett par procent.

Tabellen nedan visar arkitekt- och teknikkonsultföretagens samlade förväntningar på orderlägets utveckling per delsektor fram till december 2015.

Arkitekter & teknikkonsulter maj 2015					
Delsektorer	Förväntningar (%)			Andel volym (%)	
	Ökad	Oförändrad	Minskad	2014	2013
Bostäder	64	36	0	11	10
Övriga hus	43	51	6	36	30
Industribyggnader	16	75	9	8	7
Infrastruktur	50	50	0	20	23
Övriga anläggningar	20	72	8	11	13
Miljö/utredningar	38	58	4	7	10
Stadsplanering	38	60	2	7	7
Totalt vägt	41 (32)	55 (65)	4 (3)	100%	

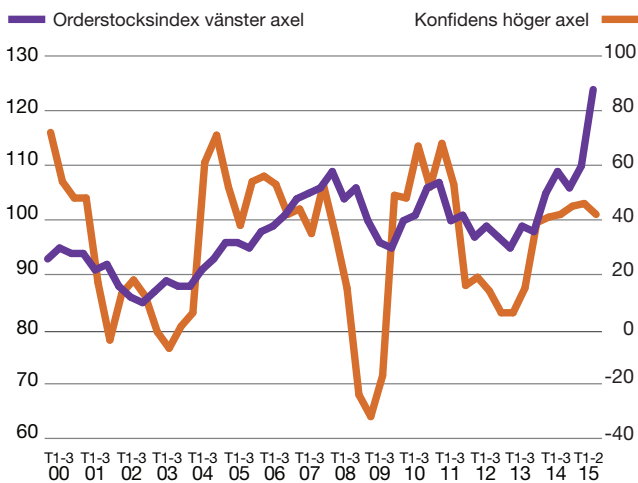
Förväntningar på orderstockens utveckling om 6 månader, fördelat på delsektorer.

Siffrorna i tabellen visar att förväntningarna på orderläget avseende bostadsuppdrag är mycket goda, två av tre förväntar sig en ökad orderingång på området. Även för uppdrag avseende övriga hus, infrastruktur, miljöprojekt och stadsplanering är förväntningarna mycket goda. För industribyggnader och övriga anläggningar är förväntningarna alltjämt övervägande goda, men något mer dämpade än på övriga delsektorer.

I diagrammet nedan syns arkitekternas och teknik-konsulternas gemensamma orderstocksindex och konfidensindikator. Konfidenskurvan avtar en aning, men ligger fortfarande kvar på en hög nivå. Orderstocksindex ökade markant i den här mätningen, främst tack vare teknikkonsulternas förbättrade orderläge. Orderstocksindexet ökade till 123, från 109 i januari-mätningen.

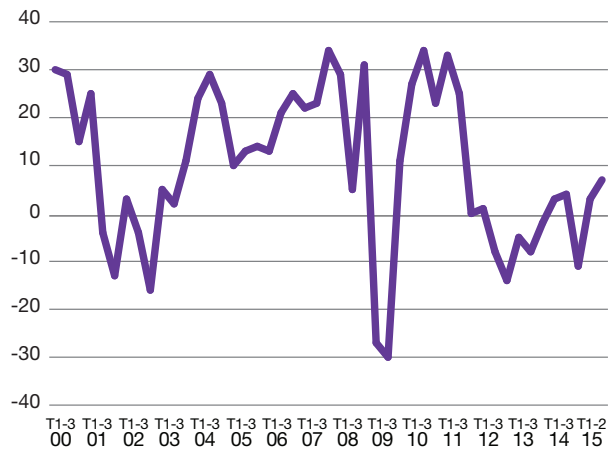
Uppdragen avseende industribyggnader svänger uppåt en aning i den här mätningen. 16 % tror att orderläget inom delsektorn kommer att förbättras medan 9 % tror att det kommer att försämrans. Detta ger konfidensnettotalet +7 (16-9). Motsvarande siffra i den förra mätningen var +3 (12-9). Industrins investeringar i lokaler och anläggningar ökade med 5 % under 2014, men väntas minska under 2015, enligt SCB.

Orderstock vs förväntningar på orderläget

Orderstock vs konfidens (förväntningar på orderläget om 6 månader).

Totalprognos – uppdrag avseende industribyggnader

Arkitekternas och teknikkonsulternas sammantagna förväntningar på uppdrag avseende industribyggnader om 6 månader.

Arkitektföretagen

Arkitektföretagen signalerar om fortsatt god utveckling av ordergång, ökande beläggningsgrader samt bibehållen optimism. En högre debiteringsgrad i kombination med högre priser, för en del, har bidraget till att vart fjärde företag har sett förbättrad lönsamhet hittills under 2015.

Arkitekternas orderstocksindex ökade till 104, från 103 i föregående mätning och 93 i den dessförinnan. Bostadsbyggandet, inte minst, har sysselsatt sektorn under de senaste två åren och ser ut att fortsätta att göra det även under de kommande åren. 61 % av arkitektföretagen uppgav att uppdragsvolymen avseende bostadsprojekt ökat sedan januarimätningen. Endast 5 % sade att den minskat. Förväntningarna kring orderläget utveckling är fortsatt goda, konfidensnettotalet är +41, där 51 % av de svarande tror att orderläget förbättras fram till december och 10 % tror att det försämras. I föregående mätning

var konfidensnettotalet +36 (36-0). De ökade bygginvesteringarna under de senaste två, tre åren har bidragit till arkitektföretagens förbättrade orderläge.

Andelen påbörjade lägenheter under 2014 beräknas till omkring 38 000, signifikativ ökning jämfört med 2012 då 21 500 lägenheter påbörjades. Prognosen för i år är 44 500 och 42 500 för 2016.¹⁾ Med tanke på att uppdragsvolymen på bostadsområdet för arkitektföretagen verkar bestå, eller till och med öka, kan man räkna med att bostadsinvesteringsvolymen kommer att hålla i sig i under de kommande två, tre åren.

Nedan redovisas arkitektföretagens förväntningar på orderlägets utveckling, fördelat på delsektorer samt delsektorernas respektive andel av omsättningen under 2013 och 2014.

Arkitekter maj 2015					
Delsektorer	Förväntningar (%)			Andel volym (%)	
	Ökad	Oförändrad	Minskad	2014	2013
Bostäder	78	22	0	25	25
Övriga hus	32	59	9	50	53
Industribyggnader	12	72	16	6	6
Infrastruktur	33	67	0	4	5
Övriga anläggningar	8	84	8	2	2
Miljö/utredningar	50	50	0	4	3
Stadsplanering	41	56	3	9	6
Totalt vägt	43 (35)	51 (42)	6 (3)	100%	

Arkitekternas förväntningar på orderstockens utveckling om 6 månader, fördelat på delsektorer.

Det är förstås inte enbart bostadsinvesteringarna som lyft byggsektorn under det senaste året, även lokalinvesteringarna ökade under 2014. De väntas också fortsätta att öka, om än i en lägre takt, under 2015.²⁾ Tabellen bredvid visar arkitektförväntningar på orderlägets utveckling per delsektor. Där framgår tydligt den fortsatta optimismen kring utvecklingen på bostadssektorn. Nästan fyra av fem (78 %) företag tror att

uppdragsvolymen kommer att öka på området fram till årsskiftet. Inget företag tror att den kommer att minska, vilket ger konfidensnettotalet +78 (78-0). Men även på den viktiga delsektorn övriga hus, eller lokaler, väntas ordergången öka. Det tror i alla fall 32 % av arkitektföretagen, medan 9 % tror att den minskar, vilket ger konfidensnettotalet +23 (32-9). Det är framförallt för offentliga lokaler som uppdragsvolymen ökar; inom

¹⁾ BI: Byggnadskonjunkturen nr 2, 2015

²⁾ BI: Byggnadskonjunkturen nr 2, 2015

vård, undervisning och förvaltning. Men uppdragsvolymen inom handeln, kontor och upplevelseindustrin ökar också.

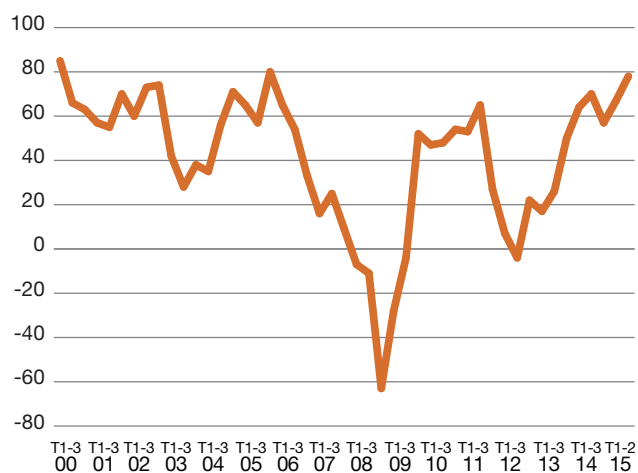
Även för delsektorerna miljöprojekt och stadsplanering är förväntningarna optimistiska; +50 (50-0) respektive +38 (41-3).

I diagrammet intill illustreras konfidenskurvan för bostadsprojektering som uppvisar en fortsatt mycket positiv trend.

I diagrammet intill illustreras konfidenskurvan för "övriga hus" som också uppvisar en fortsatt positiv trend.

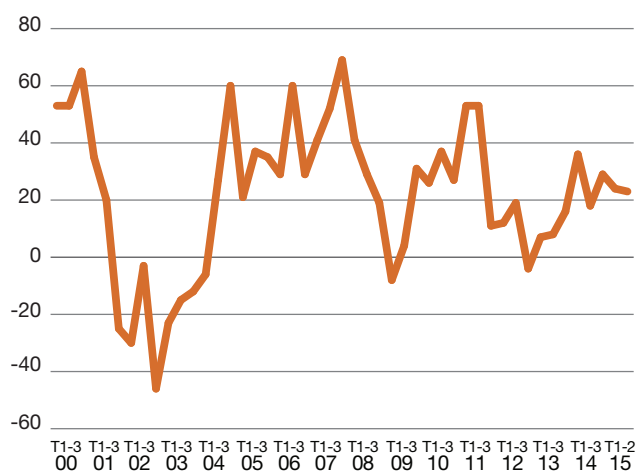
Arkitektföretagens debiteringsgrad under perioden januari till och med april var 78,5 %, vilket är en ordentlig ökning jämfört med föregående period, då den var 77,1 %. Dessutom är det fler företag som uppger att de kunnat höja sina timarvoden under våren, än det är företag som behövt sänka de genomsnittliga timarvodena. 26 % uppger att de höjts medan 13 % sade att de sänkts, vilket ger nettotalet +13 (26-13). Förvisso visar mätningen av genomsnittliga timarvoden att de, bland svarande företag, har minskat en aning under våren. De motstridiga uppgifterna indikerar att alla inte sitter i samma båt och att det råder skillnader, beroende på vilka delsektorer man verkar inom samt vilka beställare man har. När det kommer till lönsamheten gäller samma spridda bild. 38 % uppger att rörelsemarginalen förbättrats sedan i januari medan 26 % uppger att den försämrats. Med tanke på optimismen rörande orderutvecklingen och att var tredje (34 %) företag tror att debiteringsgraden ökar fram till årsskiftet, medan endast 5 % tror att den minskar, så är det sannolikt att arkitektbranschens lönsamhet fortsätter att förstärkas under året.

Arkitektföretag – prognos avseende bostadsprojektering, netttotal

Arkitekternas förväntningar avseende bostadsprojektering om 6 månader.

Arkitektföretag – prognos avseende "övriga hus", netttotal

Arkitekternas förväntningar avseende övriga hus (kontor, handel, upplevelse och offentliga lokaler) om 6 månader.

Regional rapportering

I den regionala rapporteringen, i slutet av rapporten, presenteras arkitekternas utveckling och förväntningar region för region. I korthet kan man konstatera att arkitektföretagen runt om i landet i huvudsak är optimistiska kring orderlägets utveckling. I alla regioner är det fler företag som tror orderingången tilltar, under årets andra halva, än de som tror att den avtar. Mest optimistiska är arkitektföretagen i nedre Norrland, Göteborg och Malmö. Men det är också mycket positiva framtidsutsikter i Östra Svealand, Stockholm och Östra Götaland. Även när det kommer till personalstyrkans utveckling är det i huvudsak positiva förväntningar. I alla regioner är andelen företag som tror att personalstyrkan växer fram till årsskiftet mycket större än andelen företag som tror att den minskar. Det är knappt några företag alls som tror att den minskar. Frågan är om alla lyckas fylla de positioner de utlyser. Man kan konstatera att den övergripande positiva trenden som arkitektföretagen rapporterat om på nationell nivå också, på det stora hela, gäller i samtliga regioner.

Extrafrågor

I den här undersökningen ställdes några extrafrågor, om tillgången på kompetens och utmaningarna för tillväxt samt hur mycket företagen investerar i forskning och utveckling.

Nedan presenteras kortfattat svaren på dessa frågor.

Kompetensförsörjning och utmaningar

På frågan om vilka faktorer som var de största utmaningarna för företagets tillväxt, kryssades svarsalternativen enligt nedan:

Svårighet att få rätt arvode för rätt kompetens	67 %
För låg vinstmarginal	39 %
Brist på kompetens på företaget	33 %
För höga krav vid upphandlingar (t ex omsättningskrav, referensobjekt)	25 %
Att få ersättning för hela uppdrag	22 %
Annat ¹⁾	19 %
Beläggningsgrad	11 %
För hög personalomsättning	9 %

¹⁾ Bland kommentarerna om vad som ingick i "annat" kommenterades det främst kring svårigheter med rekrytering och att finna rätt kompetens samt problem med LOU och prispress.

20 % av de svarande uppgav att de inte hade problem att rekrytera den kompetens de behöver. 70 % uppgav att det gick att finna men att det är svårt. Resterande 10 % tyckte inte att det går att finna eller rekrytera all den kompetens som behövs. På frågan om vilka kompetenser eller ämnesområden som behöver stärkas på 10 års sikt var det ett flertal kompetenser som uppgavs men framförallt underströks att det råder brist på erfaren kompetens.

Investeringar i FoU

Arkitektföretagen uppgav att de investerade 3,9 % av omsättningen i forskning och utveckling under 2014. De tror att motsvarande siffra för 2015 kommer vara något över 4 %.

Teknikkonsultföretagen (bygg- och anläggningsorienterade konsultföretag)

Teknikkonsulterna inom bygg, anläggning och installation signalerade i den här undersökningen om ett kraftigt förbättrat orderläge jämfört med hur det såg ut i januari. Orderstocksindex ökade till 133, från 113 i januari, vilket är den högsta indexnoteringen hittills för teknikkonsulterna. Orderstocksindex mäts dels som orderstock fördelat per anställd samt orderstocken mätt i beläggning över tiden (om 2, 3, 6 och 12 månader). Samtliga noteringar hade ökat, vilket indikerar både att den ineliggande orderstocken per anställd har ökat att den har blivit längre. Det vill säga uppdragen i orderboken räcker över längre tid än innan. Förväntningarna på orderutvecklingen framöver är också fortsatt positiva. Konfidensindikatorn ligger kvar på en hög nivå, nära hälften (48 %) av de svarande tror att orderläget förbättras under den kommande perioden och lika många (48 %) tror att den förblir oförändrad. Endast 4 % tror att den minskar. Detta ger konfidensnettotalet +44 (48-4). Motsvarande siffra var +56 (56-0) i januari.

Teknikkonsulterna har, precis som arkitektföretagen, förstås gynnats av att byggsektorn fått fart och att investeringarna där ökat. Lokal- och bostadssektorerna representerar 40 % av teknikkonsulternas omsättning. Men även infrastruktur- och anläggningsinvesteringarna ökade under 2014. Enligt SCB och Sveriges Bygg-

industrier väntas de investeringarna plana ut under 2015 och avta en aning under 2016. Med tanke på att fler än hälften av teknikkonsulterna tror att orderin-gången på den delsektorn fortsätter att tillta fram till årsskiftet, och att övriga tror på oförändrad orderin-gång, verkar det inte som att en avmattning är på gång ännu i alla fall. Det som projekterades under 2014 kommer tidigast igång i år som projekt, och det som projekteras i år kommer tidigast igång nästa år. Man kan konstatera att samtliga delsektorer ser positiva ut för tillfället och under det kommande året. Lönsamheten förbättrades under 2014 och ser ut att fortsätta att förbättras även under 2015, helt enligt förväntningarna. Prispressen är alltjämt stor, inte minst inom offentlig upphandling. Men det finns ändå signaler som tyder på att genomsnittsarvodena för hela teknik-konsultbranschen ökar en aning under året. Ökande orderingång ger högre beläggning och debiterings-grader och så förväntas utvecklingen fortsätta. Så, sammantaget kan man konstatera att det är positiva signaler från teknikkonsulterna.

Nedan redovisas teknikkonsultföretagens förväntningar på orderlägets utveckling, fördelat på delsektorer, samt delsektorernas respektive andel av omsättningen under 2013 och 2014.

Teknikkonsulter maj 2015					
Delsektorer	Förväntningar (%)			Andel volym (%)	
	Ökad	Oförändrad	Minskad	2014	2013
Bostäder	48	52	0	8	7
Övriga hus	53	44	3	32	26
Industribyggnader	20	77	3	8	8
Infrastruktur	54	46	0	24	26
Övriga anläggningar	26	67	7	13	15
Miljö/utredningar	32	61	7	8	11
Stadsplanering	33	67	0	7	7
Totalt vägt	43 (36)	54 (62)	3 (2)	100%	

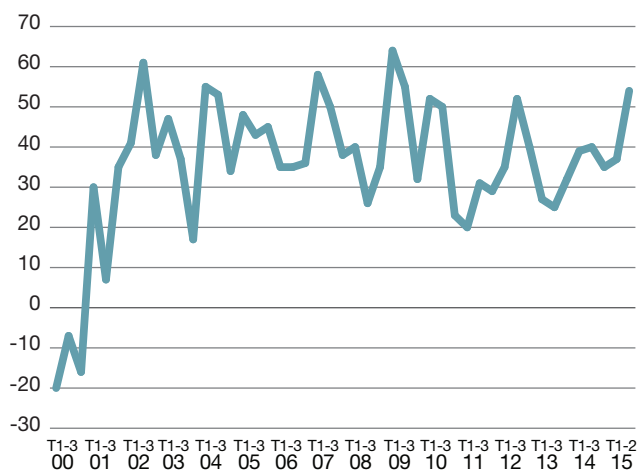
Teknikkonsulternas förväntningar på orderstockens utveckling om 6 månader, fördelat på delsektorer.

Konfidensnetttotalen för de två största delsektorerna, infrastruktur och övriga hus, visar på mycket positiva förväntningar. För infrastruktur är konfidensnettotalet +54 (54-0) och för övriga hus är det +50 (53-3). Motsvarande siffror i januari var +35 (35-0) respektive +26 (28-2). Förväntningarna har alltså skruvats upp under våren för de delsektorerna. Det är positiva netttotal för alla delsektorer, även om de allra flesta tror att orderläget kommer att vara oförändrat i december i år.

I diagrammet intill illustreras förväntningarna på infrastruktursektorn över tiden. Kurvan svänger upp en aning igen. Konfidensnettotalet ökade till +54 (54-0), från +37 (37-0) i förra mätningen.

Teknikkonsultföretagens debiteringsgrad under årets första tertial var 78,1 %, en betydande ökning jämfört med perioden innan (september-december) då den var 76,4 %. 54 % av de medverkande företagen tror att debiteringsgraden ökar fram till årsskiftet, endast 2 % tror att den minskar. Prisutvecklingen visar tecken på positiv utveckling. Det är allt färre företag som rapporterar om prispress, även om de fortfarande är fler än de som rapporterar om höjda priser. 18 % säger att de höjt genomsnittspriserna sedan i januari medan 27 % säger att de sänkts, vilket ger ett nettotal på -9 (18-27). Det är lägre än nettotalet i föregående mätning då det var -28 (5-33), och -26 (6-32) i mätningen dessförinnan. I en mätning av genomsnittsarvodena bland de medverkande företagen, och vägt på respektive företags storlek, framgår att genomsnittsarvodet ökat en aning under första tertialet 2015 jämfört med sista tertialet 2014. Den ökade debiteringsgraden kombinerat med minskad prispress, och på vissa håll höjda arvoden, bidrar till att lönsamheten förbättras. Vart tredje företag uppgav att rörelsemarginalen stärktes jämfört med föregående mätperiod. 21 % säger att den försämrats. Detta ger ett nettotal på +12 (33-21). När det gäller rörelsemarginalens utveckling fram till årsskiftet trodde 44 %

Teknikkonsultföretagen – prognos avseende infrastruktur, netttotal

Teknikkonsulternas förväntningar avseende infrastruktur om 6 månader.

av företagen på en förbättring och endast 7 % på en försämring. Så, prognosen att lönsamheten förbättras under 2015 verkar hålla. Rörelsemarginalen bland teknikkonsultföretagen var preliminärt 7,5 % under 2014 och 7,0 % under 2013. Med rådande utveckling är det sannolikt att den klättrar över 8 % för 2015, i genomsnitt för hela branschen.

Det ska dock påpekas att det på flera håll råder fortsatt omfattande prispress. Det är många företag i den här undersökningen som understryker detta, och då framförallt i offentlig upphandling på infrastrukturområdet. Med tanke på uppdragsvolymerna och kompetensbristen borde prisutvecklingen vara den motsatta. Väger man dessutom in kostnadsutvecklingen så kvarstår en svårlost ekvation. Debiteringsgraden kan inte höjas många procent till. Genomsnittsarvodena för teknik konsulter har ökat med 1,5 % sedan helåret 2012, lönekostnaderna under samma period har ökat med minst 10 %. De två stora utmaningarna för sektorn framöver är att behålla lönsamheten och tillgodose kompetensförsörjningen.

Regional rapportering

I den regionala rapporteringen, i slutet av rapporten, presenteras teknik konsulternas utveckling och förväntningar region för region. I korthet kan man konstatera att stämningen ser lite olika ut runt om i landet. Medan det är positiva eller mycket goda förväntningar på orderläget utveckling i storstadsregionerna och i östra Svealand, är de något mer försiktiga i västra Götaland, Nedre Norrland och Södra Götaland. I övre Norrland, västra Svealand och östra Götaland är det fler företag som tror att orderläget försämras än tvärtom, vilket innebär negativa konfidensnettotal. När det kommer till förväntningarna kring personalstyrkans utveckling så registrerades det positiva netttotal, alltså det är fler med positiva förväntningar än med negativa förväntningar i samtliga regioner. Det tyder både på att det inte råder någon direkt pessimism i någon region samt att många företag troligtvis har svårt att finna den kompetens de söker.

Extrafrågor

I den här undersökningen ställdes några extrafrågor, om tillgången på kompetens och utmaningarna för tillväxt samt hur mycket företagen investerar i forskning och utveckling.

Nedan presenteras kortfattat svaren på dessa frågor.

Kompetensförsörjning och utmaningar

På frågan om vilka faktorer som var de största utmaningarna för företagets tillväxt, kryssades svarsalternativen enligt nedan:

Svårighet att få rätt arvode för rätt kompetens	73 %
Brist på kompetens på företaget	39 %
För låg vinstmarginal	32 %
Beläggningsgrad	27 %
Att få ersättning för hela uppdrag	22 %
För hög personalomsättning	15 %
För höga krav vid upphandlingar (t ex omsättningskrav, referensobjekt)	7 %
Annat ¹⁾	7 %

¹⁾ Bland kommentarerna om vad som ingick i "annat" kommenterades det främst kring svårigheter med rekrytering och att finna rätt kompetens samt problem med LOU och prispress, men även om bristande säljkunskap.

7 % av de svarande uppgav att de inte hade problem att rekrytera den kompetens de behöver. 81 % uppgav att det gick att finna, men att det är svårt. Resterande 12 % tyckte inte att det går att finna eller rekrytera all den kompetens som behövs. På frågan om vilka kompetenser eller ämnesområden som behöver stärkas på 10 års sikt var det i huvudsak VVS, energi samt geoteknik som nämndes, men framförallt underströks att det råder brist på erfaren kompetens.

Investeringar i FoU

Arkitektföretagen uppgav att de investerade 2,2 % av omsättningen i forskning och utveckling under 2014. De tror att motsvarande siffra för 2015 kommer vara något över 2,4 %. Det känns som rätt låga siffror. Frågan är hur man ska kunna öka investeringarna i FoU med den lönsamhet och de beläggningsgrader man har idag.

UTVECKLINGEN FÖR INDUSTRIKONSULTERNA

Industrikonsulternas återhämtning fortsätter. Detta är den sjätte mätningen i rad som industrikonsulternas orderstocksindex ökar, det hamnade på 118, jämfört med 112 i januari och 111 i september ifjol.

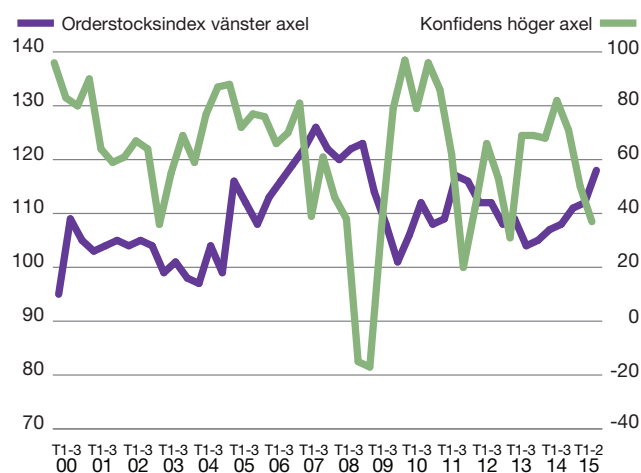
Orderstocken mätt i beläggning ökade för beläggningen om 3, 6 och 12 månader. Detta betyder att orderstocken blivit längre, alltså att den ineliggande orderstocken ger arbete i längre tid, jämfört med innan. Konfidensindikatorn visar också att optimismen fortfarande är rådande, även om konfidensnettotalet är något lägre i den här mätningen, +35 (46-11), jämfört med i den förra mätningen, då det var +48 (52-4). Den sammantagna bilden är att branschen är i fortsatt återhämtning och att orderingen går fortsatt att öka. Samtidigt råder fortsatt prispress, även om den verkar avta. Allt tyder på att lönsamheten ändå blivit bättre under 2015, jämfört med 2014 då rörelsemarginalen bland de medverkande företagen var 4,7 %, mot 5,4 % året innan, enligt Branschöversikten ¹⁾, vilket i så fall är enligt förväntningarna. Senaste Konjunkturbarometern visade att konfidensindikatorn ökade för det totala näringslivet och tillverkningsindustrin uppgav att orderingen från hemmamarknaden ökat under våren. Framförallt

I diagrammet intill visas orderstocksindex utveckling tillsammans med konfidenskurvens utveckling. Den lila kurvan visar orderstocksindex utveckling över tiden, där trenden är tydligt positiv. Konfidensindikatorn, som illustrerar förväntningarna över hur orderingen kommer att förändras, fortsätter att dala. Men, det ska påpekas att konfidensnettotalet alltjämt är relativt högt, och att det alltså är många fler som tror att orderingen utvecklas positivt snarare än negativt.

gällde detta inom läkemedels-, fordons-, trävaru- samt möbelindustrin. Däremot var exportorderingen oförändrad, dock med stor variation mellan olika branscher. ²⁾

För att exportorderingen ska öka behöver ekonomin få ytterligare fart i omvärlden. USA väntas fortsätta vara motorn i världsekonomin. Indiens och Japans ekonomier kan komma att ge ytterligare lite skjuts till världsekonomin, medan Kinas tillväxt fortsätter att bromsa in. Euroområdet går åt rätt håll, inte minst Frankrike och Spanien har visat positiva signaler under året. Men osäkerheten med Greklands ekonomi och eventuellt kommande betalningsinställelser under den närmaste tiden gör utvecklingen mer svårspådd. Dels för att man inte vet vad som händer med Grekland och dels vad det ger för konsekvenser för resten av Europa och euroområdet. ³⁾

Orderstocksindex vs konfidens om orderläget om 6 månader

Industrikonsulterna, orderstock vs konfidens (förväntningar på orderläget om 6 månader)

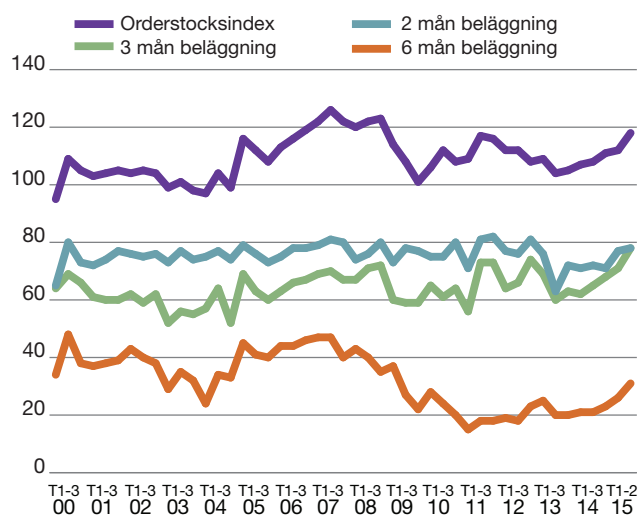
¹⁾ Branschöversikten 2014, Svenska Teknik&Designföretagen.

²⁾ Konjunkturbarometern Maj 2015, Konjunkturinstitutet.

³⁾ Byggkonjunkturen, nr 2 – 2015. Sveriges Byggindustrier.

I diagrammet till höger visas orderstocksindex tillsammans med beläggningsgraderna om 2, 3 och 6 månader. Indexet visar på en stadig positiv utveckling sedan mitten av 2013. Beläggningsgraderna ökade för samtliga intervall; om två, tre, sex och tolv månader.

Orderstocksindex och beläggning – industrikonsultföretagen

Industriteknikkonsulterna, orderstock och beläggning (2, 3 & 6 månader)

I tabellen nedan illustreras företagens förväntningar på orderlägets utveckling för de olika delsektorerna. Även respektive delsektors andel av den totala omsättningen redovisas. På samtliga delsektorer är konfidensnettotalet positivt. Inte minst på de två, storleksmässigt, viktigaste delsektorerna produktions- och processutveckling samt produktutveckling. För dessa registrerades nettotalet +33, (39-6) respektive (40-7).

Industriteknikkonsulter maj 2015					
Delsektorer	Förväntningar (%)			Andel volym (%)	
	Ökad	Oförändrad	Minskad	2014	2013
Produktions-/processutveckling	39	55	6	37	15
Produktutveckling	40	53	7	32	35
Teknisk IT	46	39	15	18	14
Information/utbildning	38	54	8	9	11
Annat	41	53	6	4	25
Totalt vägt	41 (35)	51 (63)	8 (2)	100 %	

Industriteknikkonsulternas förväntningar på orderstockens utveckling om 6 månader, fördelat på delsektorer.

I tabellen nedan redovisas förväntningarna fördelat på de olika kundsegmenten samt hur mycket respektive kundsegment representerar av den totala omsättningen.

Industriteknikkonsulter maj 2015					
Kundsegment	Förväntningar (%)			Andel volym (%)	
	Ökad	Oförändrad	Minskad	2014	2013
Gruvindustrin	0	87	13	4	4
Trä/massa/pappers ind	57	43	0	5	4
Läkemedels/kemiska ind	53	40	7	15	6
Livsmedelsindustrin	30	60	10	4	2
Metall/maskinindustrin					
Metallindustri	10	70	20	2	4
Maskinindustri	14	72	14	8	2
Verkstadsindustri	7	86	7	8	12
Tillv el/optik/telekom prod	10	70	20	2	4
Tillv fordon/transp medel	69	25	6	27	32
Energi/kraft	33	45	22	15	11
Andra kundsegment	39	55	6	10	19
Totalt vägt	41 (29)	50 (66)	9 (5)	100%	

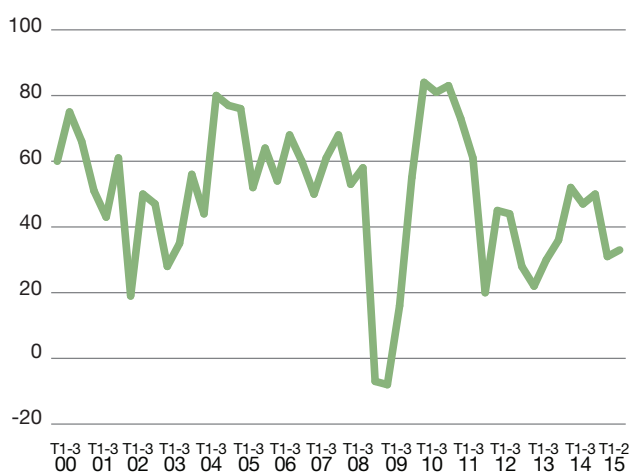
Industriteknikkonsulternas förväntningar på orderstockens utveckling om 6 månader, fördelat på kundsegment.

Mest positiva är förväntningarna för trä/massa/pappersindustrin, med konfidensnettotalet +57 (57-0); läkemedels- och kemiska industrin, med konfidensnettotalet +46 (53-7) samt fordonsindustrin, med konfidensnettotalet +63 (69-6). Nettotalen för alla dessa tre kundsegment är högre i denna mätning jämfört med i januari-mätningen. Även för livsmedelsindustrin, energi/kraftindustrin och andra kundsegment är förväntningarna

övervägande positiva. Sämre är det med den förväntade utvecklingen av orderingången från gruvindustrin, metallindustrin, maskinindustrin, verkstadsindustrin och el/optik samt telekomindustrin. Där är det lika många som är negativa som positiva respektive fler som är negativa.

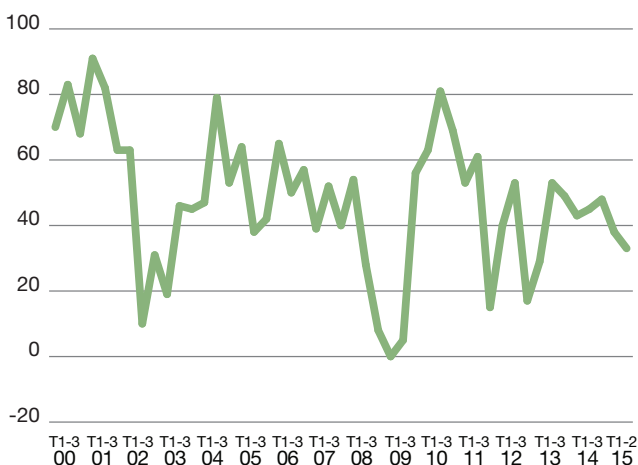
Nedan visas diagram över utvecklingen på konfidenskurvorna för de olika delsektorerna.

Uppdrag avseende produktions-/ processutveckling

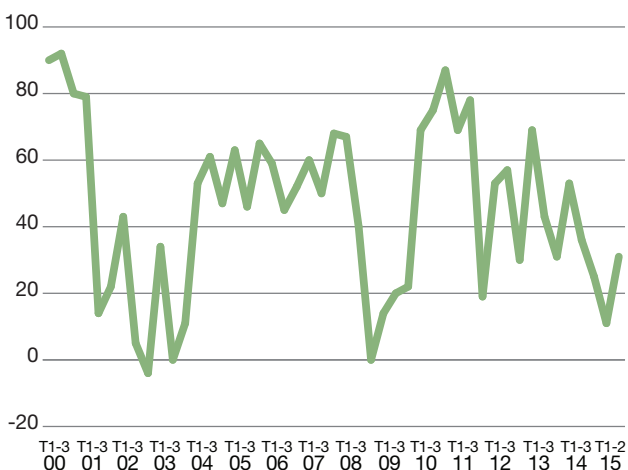
Industriteknikkonsulternas förväntningar på orderstockens utveckling för uppdrag avseende produktions- och processutveckling. Netttotal.

Uppdrag avseende produktutveckling

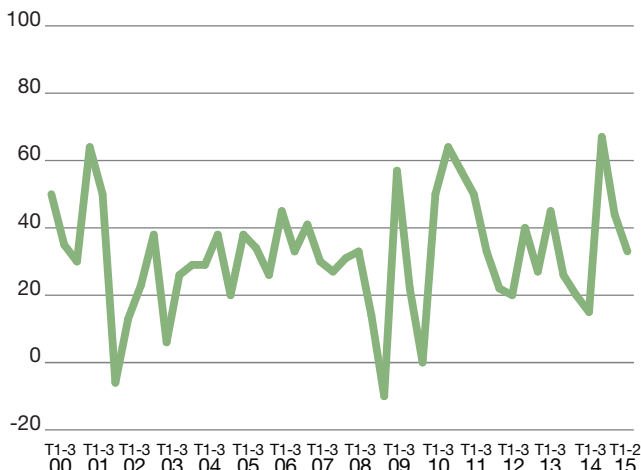
Industriteknikkonsulternas förväntningar på orderstockens utveckling för uppdrag avseende produktutveckling. Netttotal.

Uppdrag avseende teknisk IT

Industriteknikkonsulternas förväntningar på orderstockens utveckling för uppdrag avseende teknisk IT. Netttotal.

Uppdrag avseende teknisk information/utbildning

Industrikonsulternas förväntningar på orderstockens utveckling för uppdrag avseende teknisk information/utbildning. Netttotal.

Industrikonsulternas debiteringsgrad minskade till 78,6 % under årets första tertial, jämfört med 80,7 % under sista tertialet 2014. Andelen företag som tror att debiteringsgraden ökar fram till årsskiftet är 41 % medan de som tror att den minskar är 15 %, vilket ger nettotalet +26 (41-15). Andelen företag som uppger att rörelsemarginalen förbättrats sedan den förra mätningen är 41 % och andelen som uppger att den försämrats är 19 %, vilket ger nettotalet +22 (41-19).

41 % av de svarande tror att rörelsemarginalen förbättras fram till årsskiftet samtidigt som inget företag tror att den försämrars. Detta ger nettotalet +41 (41-0) och förstärker förväntningarna om att branschens genomsnittliga vinstmarginal ska öka under 2015. Prisutvecklingen har i princip stått stilla hittills i år. 15 % av företagen säger sig ha höjt sina genomsnittsarvoden och 19 % säger sig ha sänkt dem. I uppföljningen av faktiska genomsnittsarvoden inom branschen framgår

att genomsnittsarvodet i stort sett var oförändrat för perioden januari till maj, jämfört med perioden september till december. Det registrerades en ökning på 0,2 %.

Som det ser ut fortsätter återhämtningen för industrikonsulterna. Efterfrågan på hemmamarknaden har

redan börjat öka och det återstår att även exportorderingen ökar för att branschen ska gå på högvarv. Världsekonomin och Sveriges viktigaste exportmarknader verkar gå åt rätt håll. Det går dock långsamt och det finns fortfarande många osäkerhetsmoment.

Regional rapportering

I den regionala rapporteringen, i slutet av rapporten, presenteras industrikonsulternas utveckling och förväntningar, region för region. I korthet kan man konstatera att industrikonsultföretagen runt om i landet i huvudsak är optimistiska kring orderlägets utveckling. Men det finns skillnader. I de två Norrlandsregionerna (övre och nedre) är konfidensnetttotalen negativa och för västra Sveland är det neutralt, eller noll. För övriga regioner är det dock övervägande positiva förväntningar, med störst optimism i Stockholmsregionen, västra Götaland samt Göteborgsregionen. I samtliga regioner är andelen företag som tror att personalstyrkan ska växa större än de som tror att den ska minska. Detta är givetvis en signal på positiva förväntningar, men det betyder också att många företag har svårt att fylla alla de positioner de söker kompetens för. Högsta nettotalet redovisas i Stockholmsregionen där 90 % av de svarande tror att personalstyrkan växer fram till årsskiftet medan övriga tror att den förblir oförändrad.

Extrafrågor

I den här undersökningen ställdes några extrafrågor, om tillgången på kompetens och utmaningarna för tillväxt samt hur mycket företagen investerar i forskning och utveckling.

Nedan presenteras kortfattat svaren på dessa frågor.

Kompetensförsörjning och utmaningar

På frågan om vilka faktorer som var de största utmaningarna för företagets tillväxt, kryssades svarsalternativen enligt nedan:

Svårighet att få rätt arvode för rätt kompetens	56 %
För låg vinstmarginal	44 %
Beläggingsgrad	36 %
Brist på kompetens på företaget	32 %
Att få ersättning för hela uppdrag	32 %
För hög personalomsättning	24 %
För höga krav vid upphandlingar (t ex omsättningskrav, referensobjekt)	16 %
Annat ¹⁾	16 %

¹⁾ Bland kommentarerna om vad som ingick i "annat" kommenterades det främst kring svårigheter med rekrytering och att finna rätt kompetens samt att det råder specifik brist på automationsingenjörer.

22 % av de svarande uppgav att de inte hade problem att rekrytera den kompetens de behöver. 71 % uppgav att det gick att finna men att det är svårt. Resterande 7 % tyckte inte att det går att finna eller rekrytera all den kompetens som behövs. På frågan om vilka kompetenser eller ämnesområden som behöver stärkas på 10 års sikt var det ett flertal kompetenser som uppgavs, men framförallt underströks att det råder brist på automationsingenjörer samt programmerare.

Investeringar i FoU

Arkitektföretagen uppgav att de investerade 3,5 % av omsättningen i forskning och utveckling under 2014. De tror att motsvarande siffra för 2015 kommer vara oförändrad.

SYSSELSÄTTNINGSLÄGET

Rekryteringsbehovet fortsätter att öka. Det låg redan på höga nivåer men har alltså ökat ytterligare. De flesta företagen i undersökningen uppgav att de trodde personalstyrkan skulle växa under de kommande sex månaderna. Nettotalet för samtliga medverkande är +70, 71 % av företagen tror personalstyrkan växer, medan endast 1 % tror att den minskar.

Fördelat på verksamhetsområden så var nettotalet +62 (62-0) för arkitektföretagen. Motsvarande siffra i den förra mätningen var +51 (54-3). Industrikonstulternas nettotal var +67 (67-0), mot +64 (64-0) vid den förra mätningen. Teknikkonstulternas nettotal var +80 (82-2), mot +74 (74-0) vid den förra mätningen.

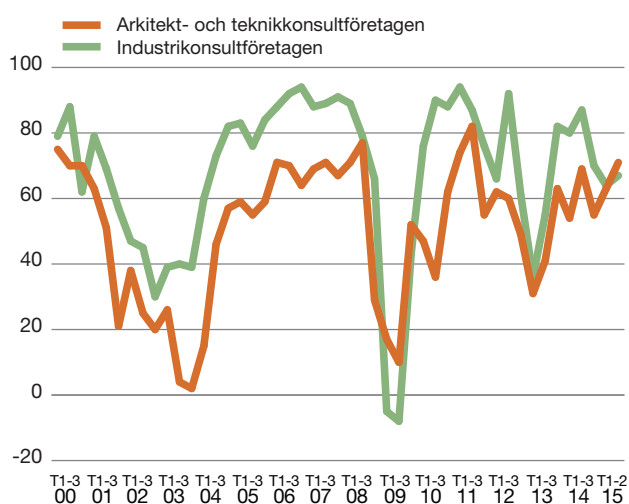
Det råder fortfarande stor personalomsättning i branschen. Under årets första fyra månader var den sammantagna personalomsättningen bland de medverkande företagen i undersökningen knappt 10 %, varav 6 % har börjat under perioden och 4 % har slutat. Under 2014 var den sammantagna personalomsättningen 20 %, varav 12 % hade börjat och 8 % hade slutat. Med den här takten lär den siffran överstigas under 2015.

Högst personalomsättning under första tertialet i år hade arkitektföretagen, med 12 % totalt. 8 % har börjat och 4 % har slutat. Industrikonstulternas personalomsättning under samma period var 10 %, där 6 % har börjat och 4 % har slutat. Teknikkonstulternas personalomsättning var 9 %, där 6 % har börjat och 3 % har slutat.

Det utbredda rekryteringsbehovet kombinerat med kompetensbristen inom sektorn gör att lönekostnaderna drivs upp samtidigt som prispressen består eller tilltar. Den ekvationen håller inte i längden. Kompetensförsörjningen är tillsammans med prisutvecklingen avgörande för branschens och, i slutändan, samhällets utveckling.

I diagrammet nedan illustreras rekryteringsbehovets utveckling över tiden. Arkitekt- och teknikkonstultföretagen presenteras gemensamt

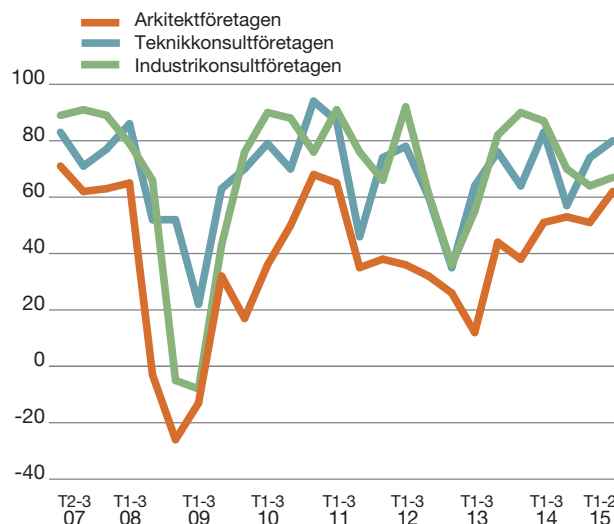
Förväntningar på personalstyrkans utveckling om 6 månader – nettotal

Förväntningar på personalstyrkans utveckling om 6 månader. Teknikkonstulter och arkitekter tillsammans vs industriteknikkonsulter.

Diagrammet nedan visar kurvorna för arkitekter och teknikkonstulter separat, samt för industriteknikkonsulter

Förväntningar på personalstyrkans utveckling om 6 månader – nettotal

Förväntningar på personalstyrkans utveckling om 6 månader. Teknikkonstulter, arkitekter var för sig samt industriteknikkonsulter.

REGIONAL STATISTIK

På riksnivå ser framtidsutsikterna relativt goda ut. Omkring hälften av de medverkande företagen tror på förbättrat orderläge till årsskiftet, väldigt få tror på försämrat orderläge.

Även på regional nivå ser det generellt relativt ljust ut, men det finns skillnader. Ser man till förväntningarna på orderlägets utveckling så är man mest optimistisk i storstadsregionerna, framförallt i Stockholm och Göteborg. I Malmö är man mer försiktigt optimistisk. Det är man också i Östra- och Västra Svealand samt Östra Götaland. I Övre- och Nedre Norrland, Västra Svealand och Södra Götaland är man negativ eller neutral i förväntningarna på orderlägets utveckling. Arkitektföretagen utgör undantaget i många regioner, de är sammantaget mycket eller försiktigt optimistiska i samtliga regioner.

Rekryteringsbehovet är rätt utbrett i landet. På frågan hur man tror personalstyrkan kommer förändras under kommande sex månader överväger de positiva förväntningarna de negativa i samtliga regioner och för alla tre verksamhetsområden. Rekryteringsbehovet är speciellt stort i storstadsregionerna men även i Övre Norrland, Västra Svealand, Östra Svealand, Västra Götaland samt Södra Götaland. Rekryteringsbehovet är en bra indikator på framtidsutsikterna, som komplement till orderutvecklingen. Med tanke på det utbredda rekryteringsbehovet i samtliga regioner är det svårt att säga att framtidsutsikterna skulle vara negativa i någon region.

Statistik på riksnivå, att jämföra med

För att kunna jämföra de regionala siffrorna med riksnittet presenteras här kortfattat motsvarande siffror för riksnittet och respektive verksamhetsområde. I diagrammen, som illustrerar förväntningarna på orderlägets utveckling, visas även kurvor för riksnittet.

Hur orderutvecklingen varit under den senaste perioden finns det inga motsvariga siffror över på nationell nivå. Där ställs frågan annorlunda och ligger till grund för orderstocksindex. I den här undersökningen följde det med ett fel i frågeställningen, så siffrorna över orderlägets utveckling under den senaste perioden utelämnas.

Förväntningarna på orderlägets utveckling, eller konfidensnettotalen, var på riksnivå: +35 för industrikonsulterna, +41 för arkitekterna och +44 för teknikkonsulterna.

Nettotalen över personalutvecklingen under den senaste perioden var +/-0 för industrikonsulterna, +49 för arkitekterna och +39 för teknikkonsulterna.

Nettotalen över förväntad personalutveckling kommande sex månader var +67 för industrikonsulterna, +62 för arkitekterna och +80 för teknikkonsulterna.

Om den regionala statistiken

Den regionala statistiken är ett nytt inslag i mätningarna. Uppdelningen gör att underlaget för respektive region i många fall blir väldigt litet. Därför ska statistiken ses som indikativ

Om den regionala statistiken

Statistiken på de sidor som följer visar hur företagen med verksamhet i respektive region svarat för respektive verksamhetsområde. Statistiken visas både i ett diagram och i tabellform. Underlaget för respektive region är i vissa fall väldigt litet och därför ska statistiken ses som indikativ

Om diagrammen

Konfidensindikator över förväntningarna på orderlägets utveckling om sex månader. Nettotal för regionen samt genomsnitt för riket; för arkitekter, industrikonsulter samt teknikkonsulter.

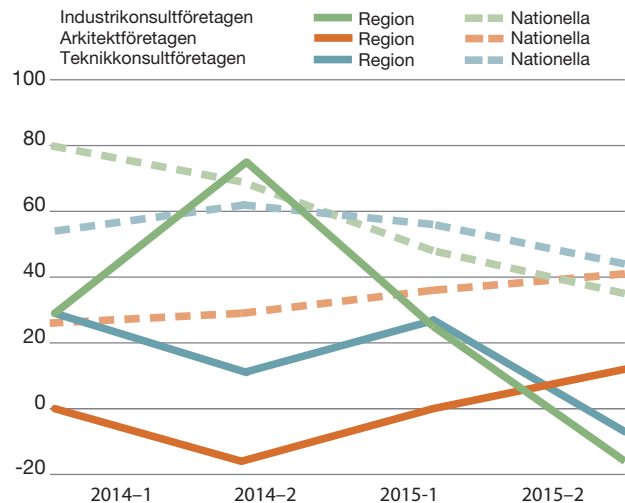
Om tabellerna

Tabellen visar en sammanställning över hur företagen svarat för respektive verksamhetsområde i regionen. Nettotale visar skillnaden mellan andelen som svarat bättre minus de som svarat sämre. Nettotale över förväntningar på orderlägets utveckling illustreras i diagrammet ovan.

Övre Norrland (Lappland, Norrbotten, Västerbotten)

Förväntningarna på utvecklingen i Övre Norrland har mattats en aning jämfört med i förra mätningen. Både bland industrikonsulterna och teknik konsulterna är det fler som förväntar sig ett sämre orderläge om sex månader än de som tror på förbättrat läge. Konfidensnetttotalen är -16 respektive -7 för industrikonsulterna och teknik konsulterna, mot +25 och +27 i förra mätningen. Arkitektföretagen i regionen uppvisar ett nettotal på +12, mot 0 i förra mätningen. De allra flesta företagen tror dock på oförändrat läge.

De höga förväntningarna på personalstyrkans utveckling indikerar på att man ändå ser relativt optimistiskt på framtiden, annars skulle man inte uppvisa rekryteringsbehov. Nettotalen för industrikonsulternas, arkitekternas och teknik konsulternas förväntningar på personalstyrkans utveckling var +40, +43 respektive +54.

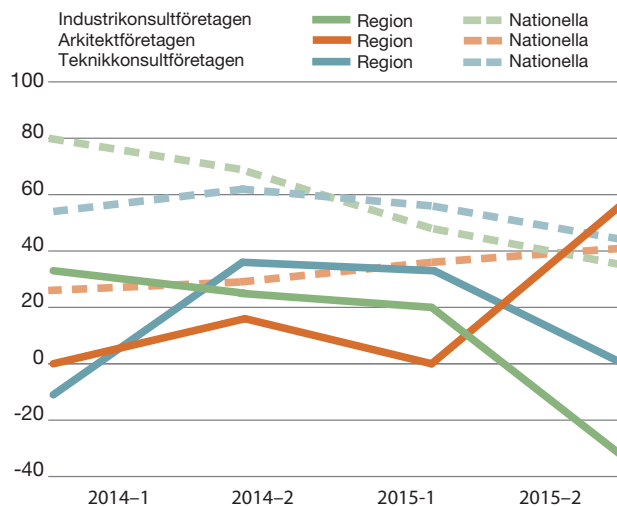

Övre Norrland (Lappland, Norrbotten, Västerbotten)																
	Orderutveckling								Personalutveckling							
	Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period				Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period			
	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto
Industri																
2015 T2					17%	50%	33%	-16%	20%	80%	0%	20%	40%	60%	0%	40%
2015 T1	0%	100%	0%	0%	25%	75%	0%	25%	50%	50%	0%	50%	75%	25%	0%	75%
2014 T1	20%	60%	20%	0%	75%	25%	0%	75%	25%	75%	0%	25%	100%	0%	0%	100%
2014 T2	43%	57%	0%	43%	29%	71%	0%	29%	14%	86%	0%	14%	67%	33%	0%	67%
Arkitekt																
2015 T2					12%	88%	0%	12%	14%	57%	29%	-15%	43%	57%	0%	43%
2015 T1	33%	67%	0%	33%	0%	100%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	25%	75%	0%	25%
2014 T1	20%	80%	0%	20%	17%	50%	33%	-16%	20%	80%	0%	20%	40%	60%	0%	40%
2014 T2	0%	67%	33%	-33%	0%	100%	0%	0%	33%	67%	0%	33%	0%	100%	0%	0%
Teknik																
2015 T2					8%	77%	15%	-7%	50%	42%	8%	42%	54%	46%	0%	54%
2015 T1	9%	82%	9%	0%	27%	73%	0%	27%	33%	67%	0%	33%	20%	80%	0%	20%
2014 T1	22%	67%	11%	11%	11%	89%	0%	11%	37%	63%	0%	37%	50%	50%	0%	50%
2014 T2	25%	75%	0%	25%	29%	71%	0%	29%	0%	100%	0%	0%	29%	71%	0%	29%

Nedre Norrland (Ångermanland, Jämtland, Härjedalen, Medelpad, Gästrikland)

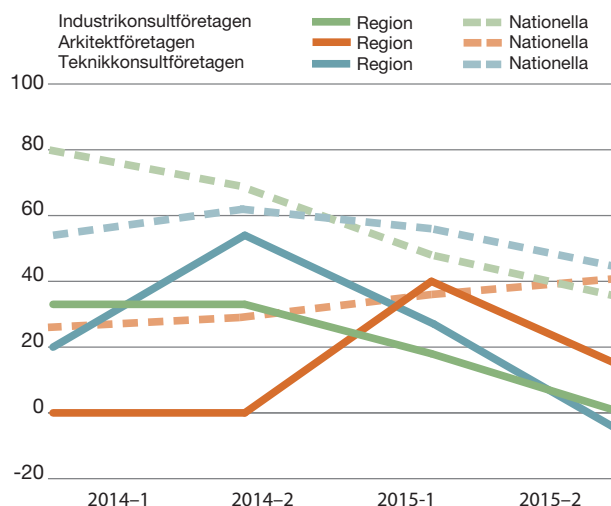
Framtidsutsikterna i regionen har försämrats för industri- och teknik konsulter sedan den förra mätningen. Industrikonsulterna redovisar ett nettotal på -33 medan teknikkonsulternas nettotal är 0, mot +20 % respektive +33 i den förra mätningen. Både industri- och teknik konsulterna ligger under rikssnittet när det kommer till förväntningar på orderläget utveckling om sex månader. Rikssnittet är +35 för industrikonsulterna och +44 för teknikkonsulterna. Arkitektföretagen är dock mer positiva i den här mätningen jämfört med den förra. Nettotalet är nu +57 mot 0 i förra mätningen. Arkitektföretagen i regionen är mer positiva än rikssnittet som ligger på +41. Rekryteringsbehovet är relativt stort i regionen, men nettotalen över förväntningarna på personalstyrkans utveckling är lägre än rikssnittet för de tre verksamhetsområdena.

Nedre Norrland (Ångermanland, Jämtland, Härjedalen, Medelpad, Gästrikland)																
	Orderutveckling								Personalutveckling							
	Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period				Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period			
	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto
Industri																
2015 T2					0%	67%	33%	-33%	40%	60%	0%	40%	20%	80%	0%	20%
2015 T1	33%	67%	0%	33%	40%	40%	20%	20%	20%	60%	20%	0%	40%	60%	0%	40%
2014 T1	60%	40%	0%	60%	25%	75%	0%	25%	25%	50%	25%	0%	60%	40%	0%	60%
2014 T2	33%	67%	0%	33%	33%	67%	0%	33%	17%	83%	0%	17%	60%	40%	0%	60%
Arkitekt																
2015 T2					57%	43%	0%	57%	0%	80%	20%	-20%	40%	60%	0%	40%
2015 T1	33%	67%	0%	33%	0%	100%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	100%	0%	0%
2014 T1	40%	60%	0%	40%	33%	50%	17%	16%	40%	60%	0%	40%	0%	100%	0%	0%
2014 T2	50%	50%	0%	50%	0%	100%	0%	0%	50%	50%	0%	50%	0%	100%	0%	0%
Teknik																
2015 T2					12%	76%	12%	0%	31%	54%	15%	16%	47%	46%	7%	40%
2015 T1	17%	75%	8%	9%	33%	67%	0%	33%	36%	46%	18%	18%	45%	55%	0%	45%
2014 T1	27%	55%	18%	9%	36%	64%	0%	36%	30%	50%	20%	10%	30%	70%	0%	30%
2014 T2	10%	80%	10%	0%	0%	89%	11%	-11%	20%	70%	10%	10%	10%	80%	10%	0%

Västra Svealand (Värmland, Dalarna, Närke, Västmanland)

Förväntningarna över orderläget utveckling har avtagit jämfört med i den förra mätningen, som diagrammet bredvid visar. Regionen ligger under rikssnittet på alla tre verksamhetsområdena. Industrikonstulternas konfidensnetttotal är +/-0, mot +18 i förra mätningen. Arkitektföretagens netttotal är +14, mot +40 i förra mätningen och teknikkonstulternas netttotal är -6, mot +27 i förra mätningen. Drygt fem av sex företag signalerar dock förväntningar om oförändrat orderläge. När det kommer till personalutvecklingen så uppvisar alla tre verksamhetsområdena relativt stort rekryteringsbehov. Nettotalen är +33 för industrikonstulterna, +43 för arkitekterna och +50 för teknikkonstulterna.

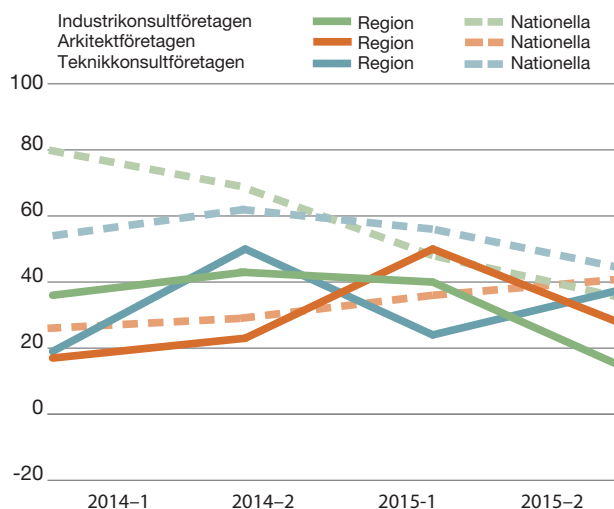

Västra Svealand (Dalarna, Värmland, Västmanland, Närke)																
	Orderutveckling								Personalutveckling							
	Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period				Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period			
	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto
Industri																
2015 T2					8%	84%	8%	0%	22%	67%	11%	11%	44%	45%	11%	33%
2015 T1	18%	73%	9%	9%	36%	46%	18%	18%	10%	30%	60%	-50%	33%	56%	11%	22%
2014 T1	10%	90%	0%	10%	44%	45%	11%	33%	25%	50%	25%	0%	50%	38%	12%	38%
2014 T2	22%	67%	11%	11%	33%	67%	0%	33%	33%	56%	11%	22%	56%	33%	11%	45%
Arkitekt																
2015 T2					14%	86%	0%	14%	40%	60%	0%	40%	43%	57%	0%	43%
2015 T1	33%	67%	0%	33%	40%	60%	0%	40%	50%	50%	0%	50%	75%	25%	0%	75%
2014 T1	0%	100%	0%	0%	17%	66%	17%	0%	17%	83%	0%	17%	0%	100%	0%	0%
2014 T2	0%	100%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	100%	0%	0%
Teknik																
2015 T2					6%	82%	12%	-6%	40%	53%	7%	33%	50%	50%	0%	50%
2015 T1	7%	93%	0%	7%	27%	73%	0%	27%	21%	72%	7%	14%	31%	69%	0%	31%
2014 T1	23%	54%	23%	0%	54%	46%	0%	54%	10%	70%	20%	-10%	40%	50%	10%	30%
2014 T2	9%	82%	9%	0%	20%	80%	0%	20%	30%	70%	0%	30%	50%	50%	0%	50%

Östra Svealand, exklusive Stockholm (Uppland, Södermanland)

Företagen i alla tre verksamhetsområdena uppvisar positiva förväntningar på orderlägets utveckling. Konfidensnettotalen är +14 för industrikonsulterna, mot +40 i förra mätningen. För arkitektföretagen är netto-talet +27, mot +50 förra gången. Teknikkonsulternas nettotal är +38, mot +24 i förra mätningen. Så, något högre förväntningar bland teknik konsulterna och något lägre bland industrikonsulterna och arkitekterna, jämfört med i förra mätningen. Man ligger dock under rikssnittet på alla tre verksamhetsområdena.

Det är många företag som rapporterar om ökad personalstyrka sedan förra mätningen. +22 i nettotal för industrikonsulterna, +30 för arkitekterna och +25 för teknik konsulterna. Samtidigt signalerar många företag om fortsatt rekryteringsbehov; +22 igen för industrikonsulterna, +70 för arkitekterna och +38 för teknik konsulterna. Det indikerar givetvis en optimistisk syn på framtiden, annars skulle betydligt färre signalera om rekryteringsbehov

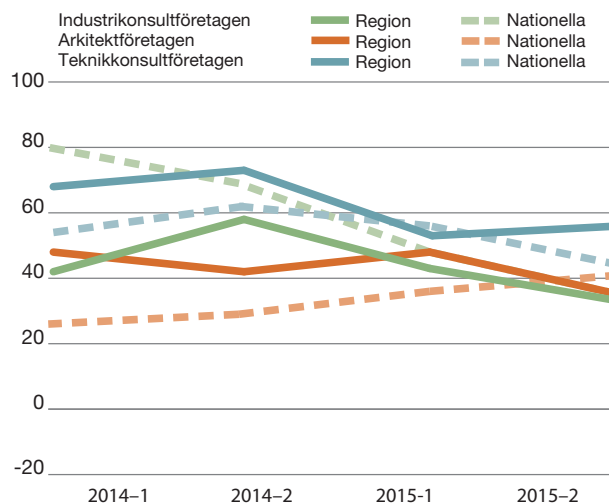

Östra Svealand, exklusive Stockholm (Uppland, Södermanland)																
	Orderutveckling								Personalutveckling							
	Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period				Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period			
	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto
Industri																
2015 T2					14%	86%	0%	14%	22%	78%	0%	22%	22%	78%	0%	22%
2015 T1	50%	42%	8%	42%	40%	60%	0%	40%	29%	71%	0%	29%	33%	67%	0%	33%
2014 T1	17%	83%	0%	17%	43%	57%	0%	43%	33%	67%	0%	33%	75%	25%	0%	75%
2014 T2	22%	78%	0%	22%	36%	64%	0%	36%	38%	62%	0%	38%	37%	50%	13%	24%
Arkitekt																
2015 T2					37%	53%	10%	27%	40%	50%	10%	30%	70%	30%	0%	70%
2015 T1	50%	50%	0%	50%	50%	50%	0%	50%	62%	38%	0%	62%	37%	63%	0%	37%
2014 T1	33%	67%	0%	33%	23%	77%	0%	23%	29%	71%	0%	29%	50%	50%	0%	50%
2014 T2	50%	50%	0%	50%	17%	83%	0%	17%	25%	75%	0%	25%	33%	67%	0%	33%
Teknik																
2015 T2					46%	46%	8%	38%	45%	35%	20%	25%	46%	46%	8%	38%
2015 T1	25%	71%	4%	21%	28%	68%	4%	24%	31%	56%	13%	18%	39%	55%	6%	33%
2014 T1	38%	56%	6%	32%	50%	50%	0%	50%	31%	69%	0%	31%	46%	46%	8%	38%
2014 T2	31%	63%	6%	25%	19%	81%	0%	19%	31%	69%	0%	31%	31%	69%	0%	31%

Stockholm

I Stockholmsregionen ligger man rätt nära riksnittet när det kommer till förväntningarna på orderlägets utveckling. Industrikonstulternas konfidensnetttotal är +33 i regionen, mot +43 i förra mätningen. Det är +35 på riksnivå. Arkitektföretagens konfidensnetttotal är +35, mot +48 i förra mätningen. Det är +41 på riksnivå. Teknikkonstulternas konfidensnetttotal är +56, mot +53 i förra mätningen. Riksnittet är +44.

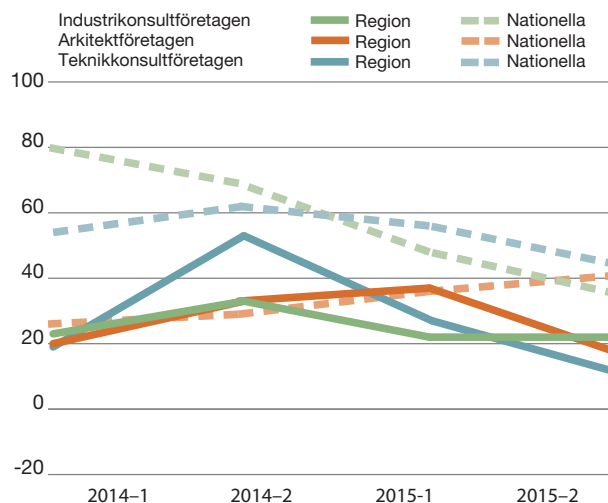
De flesta företagen signalerar om rekryteringsbehov. Nettotalen, över förväntad utveckling för personalstyrkan, är +46 för industrikonstulterna. Det var +86 i förra mätningen och är +67 på riksnivå. Arkitekternas netttotal är +69 (+43 i förra mätningen), att jämföra med +62 på riksnivå. Teknikkonstulternas netttotal är +81 (+76 i förra mätningen), och +80 på riksnivå. Alla indikatorer visar på fortsatt positiv utveckling i Stockholmsregionen.

Stockholm																
	Orderutveckling								Personalutveckling							
	Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period				Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period			
	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto
Industri																
2015 T2					33%	67%	0%	33%	60%	40%	0%	60%	90%	10%	0%	46%
2015 T1	44%	45%	11%	33%	43%	57%	0%	43%	62%	25%	13%	49%	86%	14%	0%	86%
2014 T1	57%	36%	7%	50%	58%	42%	0%	58%	44%	45%	11%	33%	78%	0%	22%	56%
2014 T2	31%	61%	8%	23%	42%	58%	0%	42%	50%	50%	0%	50%	73%	18%	9%	64%
Arkitekt																
2015 T2					46%	43%	11%	35%	44%	40%	16%	28%	73%	23%	4%	69%
2015 T1	58%	38%	4%	54%	52%	44%	4%	48%	61%	35%	4%	57%	52%	39%	9%	43%
2014 T1	40%	56%	4%	36%	42%	58%	0%	42%	54%	33%	13%	41%	42%	54%	4%	38%
2014 T2	62%	38%	0%	62%	48%	52%	0%	48%	69%	23%	8%	61%	58%	42%	0%	58%
Teknik																
2015 T2					59%	38%	3%	56%	62%	25%	13%	49%	81%	19%	0%	81%
2015 T1	8%	92%	0%	8%	53%	47%	0%	53%	60%	40%	0%	60%	76%	24%	0%	76%
2014 T1	56%	44%	0%	56%	73%	27%	0%	73%	50%	41%	9%	41%	77%	23%	0%	77%
2014 T2	70%	26%	4%	66%	68%	32%	0%	68%	61%	35%	4%	57%	75%	25%	0%	75%

Västra Götaland, exklusive Göteborg (Dalsland, Bohuslän, Västergötland)

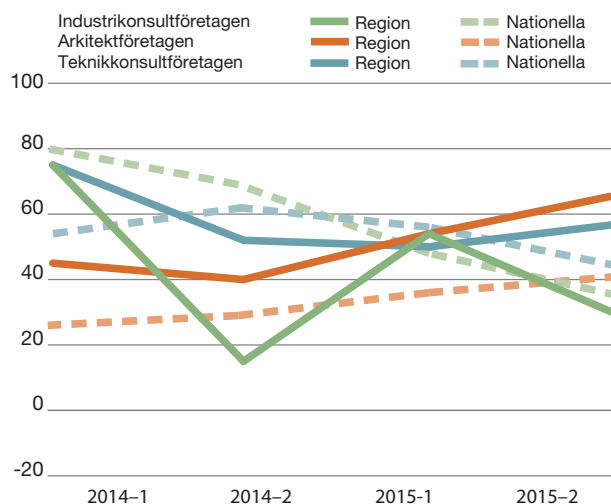
Förväntningarna över orderlägets utveckling bland företagen i regionen är oförändrade eller lägre i den här mätningen jämfört med i den förra. Konfidensnetttotalen är +22 för industrikonsulterna, samma som i förra mätningen. Motsvarande siffra för arkitektföretagen i regionen är +17 (+37 förra gången) och för teknikkonsultföretagen +11 (+27 i förra mätningen). Även om konfidensnetttotalen är lägre än riksnittet så är det övervägande positiva förväntningar, drygt ett av fyra företag tror på förbättrat orderläge och väldigt få tror att det försämras. Denna bild förstärks av rekryteringsbehovet där nära hälften av företagen i regionen signalerar förväntningar om ökad personalstyrka. Nettototalen är +38 för industrikonsulterna (+50 i förra mätningen), +43 för arkitekterna (+0) och +46 för teknikkonsulterna (+37). Det råder en allmänt optimistisk stämning i regionen.

Västra Götaland, exklusive Göteborg (Dalsland, Bohuslän, Västergötland)																
	Orderutveckling								Personalutveckling							
	Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period				Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period			
	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto
Industri																
2015 T2					29%	64%	7%	22%	33%	67%	0%	33%	46%	46%	8%	38%
2015 T1	30%	70%	0%	30%	22%	78%	0%	22%	29%	71%	0%	29%	50%	50%	0%	50%
2014 T1	29%	71%	0%	29%	50%	33%	17%	33%	25%	50%	25%	0%	50%	25%	25%	25%
2014 T2	46%	31%	23%	23%	31%	61%	8%	23%	33%	59%	8%	25%	33%	59%	8%	25%
Arkitekt																
2015 T2					25%	67%	8%	17%	0%	86%	14%	-14%	43%	57%	0%	43%
2015 T1	11%	78%	11%	0%	37%	63%	0%	37%	0%	100%	0%	0%	0%	100%	0%	0%
2014 T1	17%	83%	0%	17%	33%	67%	0%	33%	17%	66%	17%	0%	17%	83%	0%	17%
2014 T2	17%	83%	0%	17%	20%	80%	0%	20%	40%	60%	0%	40%	0%	100%	0%	0%
Teknik																
2015 T2					28%	55%	17%	11%	57%	43%	0%	57%	46%	54%	0%	46%
2015 T1	32%	63%	5%	27%	27%	73%	0%	27%	30%	65%	5%	25%	37%	63%	0%	37%
2014 T1	33%	54%	13%	20%	53%	47%	0%	53%	0%	100%	0%	0%	10%	90%	0%	10%
2014 T2	27%	66%	7%	20%	19%	81%	0%	19%	8%	92%	0%	8%	14%	86%	0%	14%

Göteborg

Industrikonsulternas konfidensnetttotal, förväntningarna på orderläget utveckling, är något lägre i regionen än de är för riket; +29 (+54 i förra mätningen) i Göteborgsregionen, mot +35 på riksnivå. För arkitekt- och teknik-konsultföretagen är konfidensnettotalet högre i regionen, +66 respektive +57 (+54 respektive +50 i förra mätningen) i regionen jämfört med +41 och +44 på riksnivå. Rekryteringsbehovet är också utbrett bland företagen i regionen, fler än hälften signalerar om rekryteringsbehov. Nettotalen är +58 för industrikonsulterna (+67 i förra mätningen), +46 för arkitekterna (+33) och +78 för teknik-konsulterna (+74). Detta stärker givetvis bilden av en region med optimistiska framtidsutsikter. Det var inget företag i den här mätningen som trodde att de skulle minska personalstyrkan.

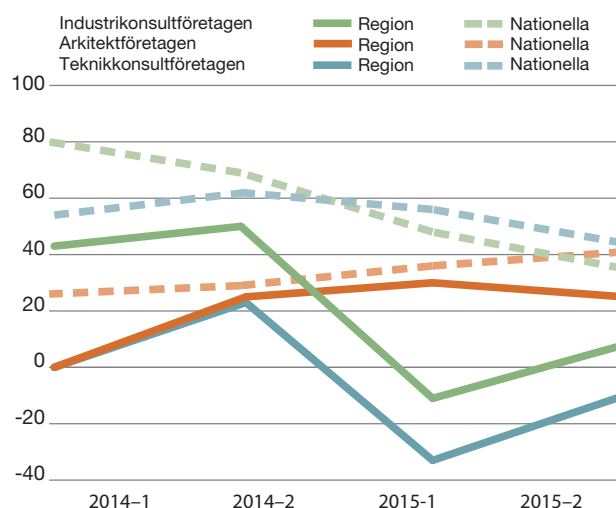

Göteborg																
	Orderutveckling								Personalutveckling							
	Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period				Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period			
	Bättre	Oföränd	Sämlre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämlre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämlre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämlre	Netto
Industri																
2015 T2					36%	57%	7%	29%	58%	42%	0%	58%	58%	42%	0%	58%
2015 T1	38%	62%	0%	38%	54%	46%	0%	54%	50%	33%	17%	33%	67%	33%	0%	67%
2014 T1	57%	43%	0%	57%	23%	69%	8%	15%	67%	33%	0%	67%	83%	9%	8%	75%
2014 T2	61%	28%	11%	50%	75%	25%	0%	75%	61%	28%	11%	50%	78%	11%	11%	67%
Arkitekt																
2015 T2					73%	20%	7%	66%	42%	50%	8%	34%	46%	54%	0%	46%
2015 T1	55%	45%	0%	55%	54%	46%	0%	54%	33%	67%	0%	33%	33%	67%	0%	33%
2014 T1	44%	56%	0%	44%	40%	60%	0%	40%	37%	63%	0%	37%	37%	63%	0%	37%
2014 T2	78%	22%	0%	78%	56%	33%	11%	45%	14%	57%	29%	-15%	62%	38%	0%	62%
Teknik																
2015 T2					61%	35%	4%	57%	61%	30%	9%	52%	78%	22%	0%	78%
2015 T1	50%	41%	9%	41%	50%	50%	0%	50%	58%	32%	10%	48%	79%	16%	5%	74%
2014 T1	33%	48%	19%	14%	52%	48%	0%	52%	47%	42%	11%	36%	55%	39%	6%	49%
2014 T2	41%	45%	14%	27%	75%	25%	0%	75%	38%	57%	5%	33%	62%	38%	0%	62%

Östra Götaland (Östergötland, Småland, Gotland, Öland)

Det är försiktiga förväntningar på orderlägets utveckling bland företagen inom regionen. Konfidensnetton är relativt låga; det är +8 för industrikonsulterna, vilket ändå är en förbättring jämfört med i förra mätningen då det var -11. Arkitektföretagen är lite mer optimistiska, konfidensnettotalet är +25. Något lägre än i förra mätningen då det var +30. Men teknikkonsulternas konfidensnettotalet har minskat till -11 från +33 i föregående mätning. Rekryteringsbehovet är lite lägre än i andra delar av riket, åtminstone bland industri- och teknikkonsulter. Arkitektföretagen sticker ut lite och ser något ljusare på framtiden, både när det kommer till orderutveckling och rekryteringsbehov. Nettotalet över förväntningarna på personalstyrkans utveckling är +9 (+10 i förra mätningen) för industrikonsulterna, +62 (+43) för arkitekterna och +33 (+40) för teknikkonsulterna.

Det ska påpekas att det är väldigt få företag som signalerar om försämrat orderläge eller behov av att minska personalstyrkan inom regionen.

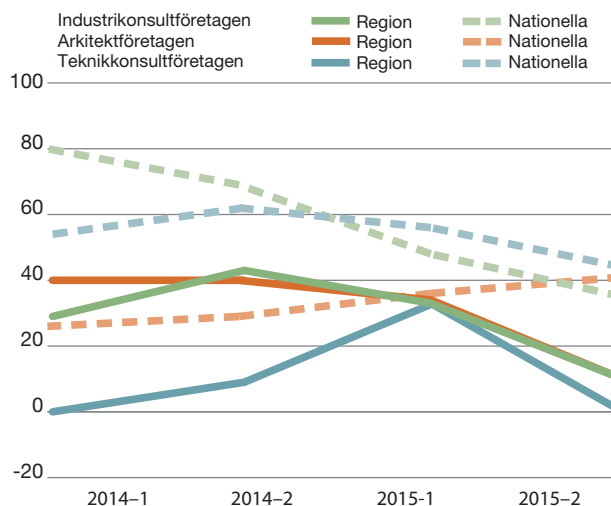
Östra Götaland (Östergötland, Småland, Gotland, Öland)

	Orderutveckling								Personalutveckling							
	Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period				Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period			
	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto
Industri																
2015 T2					8%	92%	0%	8%	18%	64%	18%	0%	18%	73%	9%	9%
2015 T1	0%	100%	0%	0%	0%	89%	11%	-11%	30%	70%	0%	30%	20%	70%	10%	10%
2014 T1	40%	60%	0%	40%	50%	50%	0%	50%	33%	67%	0%	33%	29%	57%	14%	15%
2014 T2	50%	50%	0%	50%	43%	57%	0%	43%	44%	45%	11%	33%	44%	45%	11%	33%
Arkitekt																
2015 T2					33%	59%	8%	25%	67%	33%	0%	67%	62%	38%	0%	62%
2015 T1	40%	50%	10%	30%	30%	70%	0%	30%	29%	71%	0%	29%	43%	57%	0%	43%
2014 T1	30%	50%	20%	10%	25%	75%	0%	25%	25%	75%	0%	25%	25%	75%	0%	25%
2014 T2	60%	40%	0%	60%	17%	66%	17%	0%	17%	83%	0%	17%	20%	80%	0%	20%
Teknik																
2015 T2					16%	58%	26%	-10%	53%	47%	0%	53%	40%	53%	7%	33%
2015 T1	23%	71%	6%	17%	33%	67%	0%	33%	27%	66%	7%	20%	40%	60%	0%	40%
2014 T1	8%	84%	8%	0%	31%	61%	8%	23%	10%	80%	10%	0%	27%	73%	0%	27%
2014 T2	15%	85%	0%	15%	0%	100%	0%	0%	17%	75%	8%	9%	25%	67%	8%	17%

Södra Götaland, exklusive Malmö (Halland, Skåne, Blekinge)

Förväntningarna på orderläget utveckling är relativt dämpade. Industrikonstulternas konfidensnetttotal är +10 (mot +33 i förra mätningen), arkitekternas netttotal är +10 (+34) och teknikkonstulternas netttotal är +0 (+33). Industrikonstulterna är också försiktiga när det kommer till förväntningar på personalstyrkans utveckling, nettotalet är +22 (+50 i förra mätningen). Arkitekt- och teknikkonstultföretagen signalerar dock något större rekryteringsbehov; +50 (+17 i förra mätningen) respektive +54 (+23).

Förväntningarna är försiktiga men inte negativa. De flesta företagen tror på oförändrat orderläge och oförändrade personalstyrkor. Andelen företag som tror på försämrat orderläge och behöver minska personalstyrkan är väldigt få.

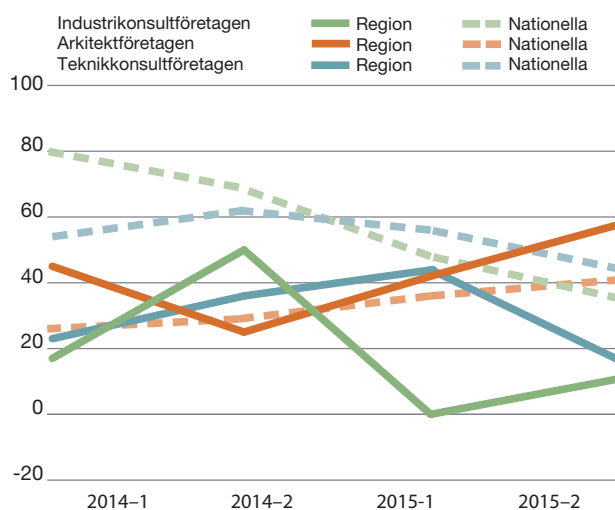
Södra Götaland, exklusive Malmö (Halland, Skåne, Blekinge)																
	Orderutveckling								Personalutveckling							
	Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period				Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period			
	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto
Industri																
2015 T2					10%	90%	0%	10%	22%	67%	11%	11%	33%	56%	11%	22%
2015 T1	12%	88%	0%	12%	33%	67%	0%	33%	14%	86%	0%	14%	50%	50%	0%	50%
2014 T1	14%	86%	0%	14%	57%	29%	14%	43%	0%	100%	0%	0%	80%	0%	20%	60%
2014 T2	44%	56%	0%	44%	29%	71%	0%	29%	33%	45%	22%	11%	37%	63%	0%	37%
Arkitekt																
2015 T2					20%	70%	10%	10%	12%	88%	0%	12%	50%	50%	0%	50%
2015 T1	30%	50%	20%	10%	42%	50%	8%	34%	14%	72%	14%	0%	17%	83%	0%	17%
2014 T1	20%	80%	0%	20%	40%	60%	0%	40%	44%	56%	0%	44%	11%	89%	0%	11%
2014 T2	33%	50%	17%	16%	40%	60%	0%	40%	50%	50%	0%	50%	25%	75%	0%	25%
Teknik																
2015 T2					13%	74%	13%	0%	46%	54%	0%	46%	54%	46%	0%	54%
2015 T1	25%	69%	6%	19%	39%	55%	6%	33%	8%	92%	0%	8%	23%	77%	0%	23%
2014 T1	17%	75%	8%	9%	18%	73%	9%	9%	30%	70%	0%	30%	30%	70%	0%	30%
2014 T2	15%	77%	8%	7%	0%	100%	0%	0%	18%	82%	0%	18%	17%	83%	0%	17%

Malmö

Industrikonsulternas konfidensnetttotal i Malmöregionen är relativt lågt; +11. Men det är dock högre än i förra mätningen då det var +0. Arkitektföretagen sänder positiva signaler med ett konfidensnetttotal på +58 (+42 i förra mätningen), vilket är högre än riksnittet. Teknikkonsulterna är försiktigare i sina förväntningar, konfidensnetttotalen är +16 (+44) där lite över hälften tror på oförändrat läge om sex månader. Industrikonsulterna signalerar dock om ett visst rekryteringsbehov, med nettotalet +33 (samma som i förra mätningen). Både arkitekt- och teknikkonsultföretagen uppvisar ett stort rekryteringsbehov; med nettotalen +80 (+43 i förra mätningen) respektive +69 (+79).

Det stora rekryteringsbehovet i regionen signalerar om optimism i regionen, där industrikonsulterna är lite mer försiktiga än teknikkonsulterna och arkitekterna.

Malmö																
	Orderutveckling								Personalutveckling							
	Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period				Senaste mätperioden				Förväntningar kommande period			
	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto	Bättre	Oföränd	Sämre	Netto
Industri																
2015 T2					22%	67%	11%	11%	33%	45%	22%	11%	44%	45%	11%	33%
2015 T1	33%	67%	0%	33%	0%	100%	0%	0%	33%	67%	0%	33%	33%	67%	0%	33%
2014 T1	57%	43%	0%	57%	50%	50%	0%	50%	50%	50%	0%	50%	75%	0%	25%	50%
2014 T2	14%	72%	14%	0%	17%	83%	0%	17%	14%	57%	29%	-15%	33%	67%	0%	33%
Arkitekt																
2015 T2					58%	42%	0%	58%	50%	50%	0%	50%	80%	20%	0%	80%
2015 T1	50%	20%	30%	20%	50%	42%	8%	42%	14%	57%	29%	-15%	43%	57%	0%	43%
2014 T1	29%	57%	14%	15%	25%	75%	0%	25%	17%	66%	17%	0%	43%	43%	14%	29%
2014 T2	75%	12%	13%	62%	56%	33%	11%	45%	17%	83%	0%	17%	62%	38%	0%	62%
Teknik																
2015 T2					32%	52%	16%	16%	50%	29%	21%	29%	69%	31%	0%	69%
2015 T1	43%	50%	7%	36%	44%	56%	0%	44%	50%	43%	7%	43%	79%	21%	0%	79%
2014 T1	23%	69%	8%	15%	43%	50%	7%	36%	40%	40%	20%	20%	60%	40%	0%	60%
2014 T2	23%	46%	31%	-8%	23%	77%	0%	23%	36%	55%	9%	27%	50%	50%	0%	50%

KOMMANDE RAPPORTER

Under 2015 publiceras Investeringssignalen:

- Mätdatum 1 januari 2015: marknadsundersökningen genomförs under januari och februari. Rapporten publiceras i mars.
- Mätdatum 1 maj 2015: marknadsundersökningen genomförs under maj och juni. Rapporten publiceras i juni.
- Mätdatum 1 september 2015: marknadsundersökningen genomförs under september och oktober. Rapporten publiceras i oktober.

Under 2015 publiceras även:

- Branschkommunikén, augusti
- Branschöversikten/Sector Review, december

Läs också gärna Almegas rapporter där chefekonomen Lena Hagman och ekonomianalytikern Linnea Kvist genom fakta och analyser rapporterar om tjänstesektorns betydelse för den svenska ekonomin. Rapporterna innehåller analyser och prognoser kring tjänstesektorns utveckling, vissa tjänstebranschers utveckling samt makroekonomiska analyser och prognoser.

- Tjänsteindikatorn: Publiceras 4 ggr/år, kvartalsvis.
- Konjunkturindikatorn: Publiceras 2 ggr/år

För Almegas rapporter, besök: almega.se, fliken ”Politik och ekonomi”.

KONTAKT

Information om STD-företagens verksamhet lämnas av:

Magnus Höij, vd

Tel/mobil: 08-762 67 05

E-post: magnus.hojj@std.se

Branschstatistik och frågor om Investeringssignalen och övriga marknadsrapporter lämnas av:

David Cramér, marknadsanalytiker

Tel/mobil: 08-762 67 02

E-post: david.cramer@std.se

För andra frågor kring rapporter, pressmeddelanden eller kommunikation, kontakta:

Jonas Falk, kommunikationschef

Tel/mobil: 08-762 67 03

E-post: jonas.falk@std.se

Branschöversikter, Branschkommunikéer, analyser och tidigare upplagor av Investeringssignalen återfinns på www.std.se.